

ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΠΑΓΚΟΣΜΙΑΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ ΣΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ
ΤΩΝ ΦΤΩΧΩΝ ΧΩΡΩΝ ΤΟΥ ΠΛΑΝΗΤΗ. ΣΤΟΧΟΙ, ΜΕΣΑ, ΚΑΙ
ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: ΖΟΥΔΙΑΡΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ
Α.Μ: 2014018

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: ΟΔΥΣΣΕΑΣ
ΣΠΗΛΙΟΠΟΥΛΟΣ

ΚΑΛΑΜΑΤΑ 2019

ΔΗΛΩΣΗ

Δηλώνω υπεύθυνα ότι η πτυχιακή εργασία είναι εξ' ολοκλήρου δικό μου έργο και κανένα μέρος της δεν είναι αντιγραμμένο από έντυπες, ηλεκτρονικές ή άλλες πηγές, μετάφραση από ξενόγλωσσες πηγές ή/και αναπαραγωγή από εργασίες άλλων ερευνητών ή φοιτητών. Όπου έχω βασιστεί σε ιδέες ή κείμενα άλλων, το προσδιορίζω σαφώς μέσα από την καλή χρήση αναφορών ακολουθώντας την ακαδημαϊκή δεοντολογία.

Με το παρόν κείμενο δηλώνω πλήρως και αποκλειστικά υπεύθυνος/η για το περιεχόμενο της παρούσας πτυχιακής εργασίας καθώς και για τυχόν παράβαση σχετικών Νόμων, κανόνων και δεοντολογίας στην εργασία αυτή, και αναλαμβάνω πλήρως και αποκλειστικά όλες τις συνέπειες του Νόμου στην περίπτωση κατά την οποία αποδειχθεί, διαχρονικά, ότι η εργασία αυτή (ολικώς ή τμήμα της) δεν μου ανήκει διότι είναι προϊόν λογοκλοπής άλλης πνευματικής ιδιοκτησίας.

Επίσης δηλώνω πλήρως και αποκλειστικά υπεύθυνος/η έναντι του Νόμου ή έναντι τυχόν απαιτήσεων άλλων για οποιοδήποτε θέμα (π.χ. πνευματικών δικαιωμάτων, δυσφήμισης, κ.α.) μπορεί να εγερθεί διαχρονικά και αφορά το περιεχόμενο της εργασίας αυτής. Τέλος δηλώνω πως οι απόψεις και τα συμπεράσματα που παρουσιάζονται στην εργασία αυτή εκφράζουν μόνο εμένα (τον/την συγγραφέα) και δεν πρέπει να ερμηνευτεί πως αντιπροσωπεύουν απόψεις του επιβλέποντα εκπαιδευτικού, του Τμήματος, της Σχολής ή του Ιδρύματος.

ΖΟΥΔΙΑΡΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ

Περιεχόμενα

1. Η ίδρυση της Παγκόσμιας Τράπεζας.....	7
1.1 Η Παγκόσμια Τράπεζα.....	7
1.2 Ο κόσμος μετά τον 2ο Παγκόσμιο Πόλεμο.....	8
1.3 Σύσταση – Διάρθρωση της Παγκόσμιας Τράπεζας.....	10
1.4 Οι χώρες που βοήθησε.....	13
2. Ο ρόλος της Παγκόσμιας Τράπεζας σήμερα.....	15
2.1 Η λειτουργία της Παγκόσμιας Τράπεζας.....	15
2.2 Σύγχρονες ανάγκες.....	18
2.3 Δράσεις που υλοποιεί σήμερα.....	23
3. Οι φτωχές χώρες.....	28
3.1 Υπάρχουν ακόμη φτωχές χώρες;.....	28
3.2 Πως προκαλείται η φτωχοποίηση μιας χώρας.....	31
3.3 Τι προβλήματα αντιμετωπίζουν οι φτωχές χώρες;.....	35
4. Η βοήθεια που μπορεί να προσφέρει η Παγκόσμια Τράπεζα στις φτωχές χώρες.....	39
4.1 Δράσεις ενάντια στη φτωχοποίηση.....	39
4.2 Πως μπορεί να βοηθήσει μια φτωχή χώρα.....	40
4.3 Ποιοι κίνδυνοι ελλοχεύουν.....	42
5. Οι προκλήσεις του αύριο.....	47
5.1 Οι μελλοντικές εξελίξεις.....	47
5.2 Παγκοσμιοποίηση και εθνικισμός.....	52
5.3 Κοινωνικές και οικονομικές ανισότητες.....	54
5.4 Αειφορία και κοινωνική ευημερία.....	56
6. Συμπεράσματα.....	59
6.1 Αποτίμηση.....	59
6.2 Ποια η αναγκαιότητα της Παγκόσμιας Τράπεζας.....	61
Πηγές :.....	63

1. Η ίδρυση της Παγκόσμιας Τράπεζας

1.1 Η Παγκόσμια Τράπεζα

Η Παγκόσμια Τράπεζα είναι ένα διεθνές χρηματοπιστωτικό ίδρυμα το οποίο παρέχει οικονομική και τεχνική βοήθεια σε αναπτυσσόμενες χώρες[3] για αναπτυξιακά έργα (π.χ. δρόμοι, γέφυρες, σχολεία) με δεδηλωμένο στόχο την καταπολέμηση της φτώχειας και τη βελτίωση των συνθηκών ζωής των λαών, δια μέσου της προώθησης σταθερής οικονομικής ανάπτυξης (Wikipedia).

Ιδρύθηκε μαζί με το αδελφό Διεθνές Νομισματικό Ταμείο (ΔΝΤ), είναι οι δύο βασικοί πυλώνες του παγκόσμιου μεταπολεμικού μηχανισμού «ανασυγκρότησης» μέσω παροχής δανείων, ο οποίος σχεδιάστηκε τον Ιούλιο του 1944 στην περίφημη «σύνοδο σοφών» του Μπρέτον Γουντς στο Νιου Χάμσιρ των ΗΠΑ- λίγους μήνες πριν από το τέλος του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου όμως και να λειτουργεί το 1946. Εκεί συμφωνήθηκε ότι ο πρόεδρός της θα είναι πάντα αμερικανός πολίτης (και αντίστοιχα Ευρωπαίος στο ΔΝΤ) και ότι οι ΗΠΑ θα διαθέτουν ουσιαστικά δικαίωμα βέτο σε κάθε σοβαρή της απόφαση.

Η έδρα του Ομίλου της Παγκόσμιας Τράπεζας βρίσκεται στην Ουάσιγκτον. Η IBRD έχει σήμερα 189 κράτη μέλη ενώ ο IDA απαρτίζεται από 173 μέλη. Κάθε μέλος της IBRD μπορεί να είναι και μέλος ταυτόχρονα του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου (IMF).

Στην πραγματικότητα πρόκειται για ένα συγκρότημα πέντε τραπεζικών θεσμών:

- Τη Διεθνή Τράπεζα Ανασυγκρότησης και Ανάπτυξης (ΔΤΑΑ) που χορηγεί αναπτυξιακά δάνεια με επιτόκια αγοράς σε πιστοληπτικά αξιόπιστες χώρες, εγγυάται δάνεια και παρέχει αναλυτικές και συμβουλευτικές υπηρεσίες δανείζοντας περίπου 10,5 δις δολάρια ΗΠΑ κάθε χρόνο.
- Την Ένωση Διεθνούς Ανάπτυξης, η οποία χορηγεί άτοκα δάνεια σε μη αξιόπιστες πιστοληπτικά χώρες απέναντι στις χρηματαγορές, επιβάλλοντας μόνο ετήσιο διαχειριστικό κόστος ύψους 0,7% του δανείου και δανείζοντας περίπου 6 δις δολάρια ΗΠΑ το χρόνο.

- Τη Διεθνή Νομισματική και Χρηματοοικονομική Επιτροπή η οποία αναζητά κεφάλαια χρηματοδότησης αναπτυξιακών έργων στην ιδιωτική αγορά και αποτελεί τη μεγαλύτερη πηγή χρηματοδότησης του ιδιωτικού τομέα των αναπτυσσόμενων χωρών.
- Την Υπηρεσία Πολυμερούς Εγγύησης Επενδύσεων η οποία παρέχει εγγυήσεις για την πραγματοποίηση επενδύσεων
- Το Διεθνές Κέντρο Διευθέτησης Επενδυτικών Διενέξεων, το οποίο διευκολύνει την επίλυση διαφορών γύρω από επενδύσεις μεταξύ των κυβερνήσεων και των ξένων επενδυτών.

1.2 Ο κόσμος μετά τον 2ο Παγκόσμιο Πόλεμο

Η λήξη του 2ου Παγκοσμίου Πολέμου βρήκε τον κόσμο κατεστραμμένο. Κάθε γωνιά του πλανήτη είχε επηρεαστεί από τη φρίκη του πιο ολοκληρωτικού πολέμου που αντιμετώπισε η ανθρωπότητα. Όλη η Ευρώπη ήταν ένας σωρός ερειπίων. Σπίτια, λιμάνια, οδικά και σιδηροδρομικά δίκτυα, γέφυρες, νοσοκομεία, σχολεία, εργοστάσια είχαν υποστεί ανυπολόγιστες καταστροφές. Πόλεις όπως το Λένινγκραντ, η Δρέσδη, το Βερολίνο, η Χιροσίμα, το Ναγκασάκι και εκατοντάδες άλλες είχαν ισοπεδωθεί.

Στην Ελλάδα καταστράφηκαν 160.000 κτίρια και πυρπολήθηκαν 1700 χωριά, ενώ χάθηκε το 75% της εμπορικής της ναυτιλίας. Η Βρετανία διέσωσε τεράστιο μέρος της βιομηχανίας και του εμπορικού της στόλου, ενώ ο ενεργός της πληθυσμός αυξήθηκε χάρη στη μαζική είσοδο γυναικών στην αγορά εργασίας.

Στις 2 Σεπτέμβρη 1945 υπογράφεται πάνω στο αμερικάνικο θωρηκτό «Μισούρι» που ναυλοχούσε στον κόλπο του Τόκιο η πράξη για την άνευ όρων συνθηκολόγηση της Ιαπωνίας. Πρώτοι υπέγραψαν το έγγραφο οι εκπρόσωποι της Ιαπωνίας, κατόπιν εκ μέρους των Συμμάχων ο αρχιστράτηγος Μακ Άρθουρ. Στη συνέχεια υπέγραψαν οι εκπρόσωποι των ΗΠΑ, της Κίνας, της Βρετανίας και της Σοβιετικής Ένωσης. Τέλος, το έγγραφο υπέγραψαν οι εκπρόσωποι της Αυστραλίας, του Καναδά, της Γαλλίας, της Ολλανδίας και της Νέας Ζηλανδίας.

Η πράξη τόνιζε ότι η Ιαπωνία δεχόταν τους όρους της Διακήρυξης του Πότσδαμ, δήλωνε ότι σταματούσε τις εχθροπραξίες και ότι συνθηκολογούσαν άνευ όρων το γενικό επιτελείο, όλες οι ιαπωνικές

ένοπλες δυνάμεις που τελούσαν κάτω από ιαπωνικό έλεγχο, ανεξάρτητα από το πού βρίσκονταν. Η πράξη τόνιζε ακόμη ότι η ιαπωνική κυβέρνηση και αυτές που θα τη διαδεχτούν θα εκτελούσαν τίμια τους όρους της Διακήρυξης του Πότσδαμ.

Με την υπογραφή της πράξης για τη συνθηκολόγηση της Ιαπωνίας ολοκληρώθηκαν οι πολεμικές επιχειρήσεις στην Άπω Ανατολή και στη λεκάνη του Ειρηνικού Ωκεανού. Ο Δεύτερος Παγκόσμιος Πόλεμος έληξε.

Ακριβώς έξι χρόνια και μια μέρα κράτησε η πολυαίμακτη σύγκρουση, στην οποία είχε εμπλακεί σημαντικό τμήμα του πληθυσμού της Γης. Ο Δεύτερος Παγκόσμιος Πόλεμος σε ότι αφορά την έκταση του, τους τρομακτικούς συγκλονισμούς, τις καταστροφές και τα θύματα δεν είχε όμοιό του στην ιστορία της ανθρωπότητας.

Ο πόλεμος αυτός αγκάλιασε την Ευρώπη, την Ασία, την Αφρική, την Ωκεανία – μια απέραντη έκταση από 22 εκατομμύρια τετραγωνικά χιλιόμετρα. Στην τροχιά του σύρθηκαν 1.700 εκατομμύρια άνθρωποι, δηλαδή πάνω από το ένα τρίτο του πληθυσμού της Γης. Ο πόλεμος διεξαγόταν σε εδάφη 40 κρατών. Είχαν κληθεί υπό τα όπλα 110 εκατομμύρια άτομα – 40 εκατομμύρια περισσότερα απ’ ότι στον 1ο Παγκόσμιο Πόλεμο.

Είναι αδύνατο να υπολογιστούν με ακρίβεια οι υλικές ζημιές που προξένησε ο πόλεμος ή τα χρηματικά ποσά που καταβρόχθισε, όπως εξίσου αδύνατο είναι να καθοριστεί με ακρίβεια πόσοι άνθρωποι κάηκαν στις φλόγες του πολέμου. Σύμφωνα με ορισμένους χοντρικούς υπολογισμούς χάθηκαν συνολικά 50 εκατομμύρια άνθρωποι (πέντε φορές περισσότεροι απ’ ότι στον 1ο Παγκόσμιο Πόλεμο), ενώ το οικονομικό κόστος ξεπέρασε το αστρονομικό ποσό των 4 τρισεκατομμυρίων δολαρίων. Όπως προκύπτει από τα αποτελέσματα μιας νέας βρετανικής μελέτης, οι καταστροφικές συνέπειες ενός πολέμου δεν περιορίζονται στις ανθρώπινες απώλειες, στους τραυματισμούς ή στις τεράστιες καταστροφές των εδαφών, αλλά συνεπάγονται και τη μακροχρόνια καταστροφή του περιβάλλοντος και της ατμόσφαιρας.

Συγκεκριμένα οι ερευνητές του Πανεπιστημίου του Ρέντινγκ, με επικεφαλής τον καθηγητή διαστημικής και ατμοσφαιρικής φυσικής του Τμήματος Μετεωρολογίας, Κρις Σκοτ, κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι, οι μαζικοί βομβαρδισμοί των γερμανικών πόλεων από τις συμμαχικές δυνάμεις κατά το 2ο Παγκόσμιο Πόλεμο, εκτός από

θύματα και καταστροφές άφησαν και το «αποτύπωμά» τους στην ατμόσφαιρα της Γης, μέχρι τα σύνορα του διαστήματος.

Η καινούρια μελέτη πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο ενός ευρύτερου εγχειρήματος, προκειμένου οι επιστήμονες να κατανοήσουν με ποιο τρόπο οι δυνάμεις της φύσης (αστραπές, ηφαιστειακές εκρήξεις, σεισμοί) επηρεάζουν την ανώτερη γήινη ατμόσφαιρα.

Από προηγούμενες μελέτες είναι γνωστό ότι, η ιονόσφαιρα, η οποία επηρεάζεται σημαντικά από τις μεταβολές της ηλιακής δραστηριότητας και του διαστημικού καιρού, επηρεάζει τις ραδιοεπικοινωνίες, τα συστήματα GPS, τα ραδιοτηλεσκόπια, τα ραντάρ έγκαιρης προειδοποίησης κ.α.

Στο πλαίσιο της έρευνάς τους, οι επιστήμονες ανέλυσαν στοιχεία της περιόδου 1943-45 από το Κέντρο Ράδιο-Ερευνών της Βρετανίας. Από τα στοιχεία που μαρτυρούν το πώς επηρεάστηκε η ιονόσφαιρα πάνω από τη Βρετανία, την εποχή των βομβαρδισμών του 1943-45, αποκαλύπτεται ότι η συγκέντρωση ηλεκτρονίων μειώθηκε σημαντικά εξαιτίας των ωστικών κυμάτων των βομβών. Αυτό είχε ως συνέπεια να θερμανθεί η ανώτερη ατμόσφαιρα και να επιδεινωθεί η εξασθένιση της ιονόσφαιρας σε ύψος έως 1.000 χιλιομέτρων πάνω από το έδαφος.

Ο επικεφαλής της έρευνας ανέφερε χαρακτηριστικά: «Είναι εντυπωσιακό να βλέπει κανείς ότι τα κύματα των ανθρωπογενών εκρήξεων μπορούν να έχουν επιπτώσεις ως τα άκρα του διαστήματος. Κάθε επιδρομή απελευθέρωσε την ενέργεια τουλάχιστον 300 αστραπών. Η τρομερή αυτή δύναμη μας επέτρεψε να υπολογίσουμε με ποιο τρόπο τα γεγονότα στην επιφάνεια της Γης μπορούν επίσης να επηρεάσουν την ιονόσφαιρα». «Οι εικόνες από τις γειτονιές της Ευρώπης που είχαν καταντήσει ερείπια λόγω των αεροπορικών επιδρομών, αποτελούν μια μόνιμη υπενθύμιση για την καταστροφή που μπορούν να προκαλέσουν οι ανθρωπογενείς εκρήξεις. Αλλά η επίπτωση αυτών των βομβών μέχρι την ατμόσφαιρα της Γης δεν είχε συνειδητοποιηθεί έως τώρα».

1.3 Σύσταση – Διάρθρωση της Παγκόσμιας Τράπεζας

Στο πλαίσιο της νέας μετά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο οικονομικής τάξης διεξήχθη από την 1η έως την 22α Ιουλίου 1944 στο Μπρέτον Γουντς του Νιου Χαμσάιρ στις ΗΠΑ συνδιάσκεψη με αντικείμενο θέματα νομισματικής και χρηματοπιστωτικής διαχείρισης της

μεταπολεμικής περιόδου. Συμμετείχαν 44 χώρες που κατέληξαν σ' ένα σύστημα διεθνούς οικονομικής διακυβέρνησης που διήρκεσε περίπου 30 χρόνια.

Ζητούμενο της συνδιάσκεψης ήταν να προκύψει συμφωνία που θα οδηγούσε σε συντονισμό της διεθνούς εμπορικής πολιτικής των κρατών-μελών της υπό ίδρυση «κοινότητας» που θα εγγυόταν την αποφυγή των περιπετειών που είχε ζήσει η διεθνής οικονομία μετά την κρίση του 1929. Αυτές εντοπίζονταν σε αρκετά μέτωπα. Στη δεκαετία του 1930 είχαν υπάρξει πολλές μονομερείς υποτιμήσεις νομισμάτων καθώς και απότομες μεταφορές κεφαλαιακών ροών από μια χώρα σε μιαν άλλη πριν αυτές δυσκολευτούν ή εμποδιστούν από κρατικές αρχές. Πολλές χώρες είχαν επιβάλει δασμούς και εμπόδια στο διεθνές εμπόριο, πριονίζοντας το κλαδί της παγκόσμιας οικονομικής ευημερίας. Είχε τέλος προκύψει η ανάγκη ενός δανειστή τελευταίας προσφυγής, μιας τράπεζας που θα έσωζε ως από μηχανής θεός μια χώρα από επικείμενη πτώχευση για το χατίρι της κοινής αντιμετώπισης των κρίσεων και της ενσωμάτωσης όλων των χωρών σε μία διαδικασία συνεννόησης.

Προετοιμασία και αποφάσεις ΗΠΑ και Βρετανία βρίσκονταν ήδη από το 1942 σε συζητήσεις σχετικά με το μέλλον της παγκόσμιας οικονομικής διακυβέρνησης. Οι Βρετανοί έβλεπαν την οικονομική τους ισχύ να περιορίζεται και εκτιμούσαν ότι μεταπολεμικά θα είχαν ελλειμματικό ισοζύγιο πληρωμών λόγω χαμηλών αποδόσεων των επενδύσεών τους παγκοσμίως. Είχαν συνεπώς συμφέρον για ένα συντονισμένο επεκτατικό διεθνές οικονομικό σύστημα. Το ίδιο συνέβαινε και με τις ΗΠΑ που έκλειναν υπέρ της ανάληψης του ρόλου της παγκόσμιας υπερδύναμης μεταπολεμικά και δεν ήθελαν να παλινδρομήσει η παγκόσμια οικονομία σε αμυντικές μονομερώς επιβαλλόμενες εμπορικές σχέσεις.

Οι δύο πλευρές προετοίμασαν τη συνδιάσκεψη με προσοχή. Απέφυγαν να τοποθετήσουν στο επίκεντρο δύσκολα θέματα όπως τα πολεμικά χρέη και τις τιμές των πρώτων υλών που εξήγαν οι φτωχότερες χώρες, θέματα που πόλωσαν το διεθνές κλίμα μετά τη Συνθήκη των Βερσαλλιών. Αντίθετα, προωθήθηκε η ιδέα δημιουργίας δύο νέων διεθνών θεσμών, του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου (ΔΝΤ) και της Παγκόσμιας Τράπεζας για Ανοικοδόμηση και Ανάπτυξη, που στην πορεία του χρόνου μετονομάστηκε σε Παγκόσμια Τράπεζα (Π.Τ.). Το ΔΝΤ αναλάμβανε τον ρόλο του δανειστή τελευταίας προσφυγής. Ήταν ο φορέας δανειοδότησης σε περίπτωση κρίσης στο ισοζύγιο

πληρωμών και έγκρισης σε περίπτωση υποτιμήσεων ανώτερων του 10%. Τα προβλήματα λιγότερο αναπτυγμένων χωρών με σπάνια νομίσματα αντιμετωπίζονταν με ειδικές ρυθμίσεις. Στόχος του ΔΝΤ ήταν η σταθερότητα των διεθνών ισοτιμιών, η μετατρεψιμότητα των νομισμάτων και η διευκόλυνση του διεθνούς εμπορίου. Η Π.Τ. αναλάμβανε να δανειοδοτεί έργα υποδομών μακράς πνοής και χαμηλής απόδοσης, όπως υδροηλεκτρικά έργα, κατασκευές οδών και λιμανιών, έργα που προωθούσαν την ανάπτυξη, δημιουργώντας ευνοϊκές συνθήκες για την ανάπτυξη της ιδιωτικής επιχειρηματικότητας.

Υπό τη σκέπη των φορέων αυτών τα συμβαλλόμενα κράτη όριζαν την ισοτιμία του νομίσματός τους σε σχέση με το δολάριο το οποίο και μόνο ήταν μετατρέψιμο σε χρυσό. Η ισοτιμία θα παρέμενε σταθερή (η κύμανσή της επιτρεπόταν μόνο σε εύρος 1%), αλλά ήταν δυνατό να μεταβληθεί έπειτα από κοινή συμφωνία που δεν θα αιφνιδίαζε τους εμπορικούς εταίρους.

Η συμφωνία του Μπρέτον Γουντς θεωρείτο ότι θα λειτουργούσε ευνοϊκά για όλα τα μέρη. Οι πλουσιότερες χώρες άμβλυναν τους ανταγωνισμούς τους υποχρεωνόμενες σε αμοιβαίες συνεννοήσεις που αφορούσαν ζητήματα στις διεθνείς οικονομικές τους σχέσεις. Οι φτωχότερες είχαν πρόσβαση σε αναπτυξιακά δάνεια από την Π.Τ. και εγγύηση βοήθειας σε ανισορροπίες των ισοζυγίων πληρωμών τους από το ΔΝΤ. Πολύ αργότερα, μετά το 1970, οι όροι δανειοδότησης του τελευταίου χαρακτηρίστηκαν καταχρηστικοί και εκμεταλλευτικοί από διανοούμενους στις χώρες αυτές.

Όλες οι συμμετέχουσες χώρες συνέβαλαν με μερίδια χρυσού και συναλλάγματος στη δημιουργία του ΔΝΤ, μερίδια που θα μπορούσαν να δανειστούν σε περίπτωση ανάγκης. Ο χρυσός καταβλήθηκε άμεσα, ενώ σε ότι αφορά το συνάλλαγμα οι πληρωμές γίνονταν σε «γνωστά» νομίσματα, ευρείας αποδοχής παγκοσμίως. Το 1960 θεσμοθετήθηκε η «Γενική Συμφωνία Δανεισμού» που έδωσε το δικαίωμα στο ΔΝΤ να αποκτά επιπρόσθετα χρηματικά μέσα από την Ομάδα των Δέκα, δηλαδή τις ισχυρότερες οικονομικά χώρες. Προς τα τέλη της δεκαετίας του 1950 το σύστημα του κανόνα χρυσού-δολαρίου λειτουργούσε ικανοποιητικά, κυοφορούσε ωστόσο μια αστάθεια που δεν ήταν άλλη από τη μακροχρόνια πορεία του δολαρίου ως κεντρικού νομίσματος.

Το σύστημα ευνοούσε μια κατάσταση όπου οι ΗΠΑ θα είχαν ελλειμματικό ισοζύγιο πληρωμών προκειμένου οι άλλες χώρες να συσσωρεύουν συνάλλαγμα. Καθώς όμως θα συνέβαινε αυτό, ο

κίνδυνος μετατροπής του δολαρίου σε «μαλακό», πιθανά μη μετατρέψιμο, νόμισμα θα αυξανόταν. Για να αντιμετωπιστεί η πιθανή αυτή εξέλιξη έγινε το 1968 αναθεώρηση του καταστατικού του ΔΝΤ και εισήχθησαν τα «Ειδικά Τραβηκτικά Δικαιώματα», ένα νέο, τεχνητό, διεθνές αποθεματικό νόμισμα, που θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί παράλληλα με το δολάριο για την τακτοποίηση δανείων μεταξύ κρατών-μελών, αν παρίστατο ανάγκη. Αιτούσες χώρες θα μπορούσαν πάλι, σε περίπτωση ανάγκης, να δανειστούν έντοκα από άλλες χώρες-μέλη του συστήματος, χρησιμοποιώντας αυτή τη διευκόλυνση.(Η Καθημερινή)

1.4 Οι χώρες που βοήθησε

Η πρώτη αποστολή της Παγκόσμιας Τράπεζας ήταν η ανοικοδόμηση μέσω δανείων της ισοπεδωμένης από τον πόλεμο Δυτικής Ευρώπης. Και η πρώτη χώρα που πήρε χρήματα από αυτήν ήταν η Γαλλία το 1947. Το δάνειο ήταν ύψους 250 εκατ. δολαρίων σε πραγματικές τιμές και παραμένει ως και σήμερα το υψηλότερο στην ιστορία της τράπεζας.

Από τότε ο οργανισμός έχει «μοιράσει» περισσότερα από 400 δισ. δολάρια, εκ των οποίων τα 23,6 δισ. δολάρια εκταμιεύθηκαν. Υπό την καθοδήγηση του κ. Μακναμάρα ο χαρακτήρας αλλά και το μέγεθος της τράπεζας άλλαξαν δραματικά, με τα δάνειά της να στρέφονται όλο και περισσότερο σε προγράμματα καταπολέμησης της φτώχειας, αλλά και να κατανέμονται με πολιτικά κυρίως κίνητρα, που υπαγορεύονταν απευθείας από την κυρίαρχη δύναμη, τις ΗΠΑ. Σύντομα φάνηκε ότι πολλά από αυτά τα προγράμματα δεν ήταν παρά έμμεση χρηματοδότηση δικτατορικών καθεστώτων, που όχι μόνο δεν περιόριζε την ανέχεια, αλλά συχνά οδηγούσε σε ακόμη μεγαλύτερη επιδείνωσή της.

Μετά τον κ. Μακναμάρα και με τον ερχομό του Ρόναλντ Ρίγκαν στην Ουάσιγκτον, η «μεταμόρφωση» της Παγκόσμιας Τράπεζας ολοκληρώθηκε. Από εδώ και πέρα η έμφαση δινόταν στην «ποιότητα» των δανείων, όχι στην «ποσότητα».

2. Ο ρόλος της Παγκόσμιας Τράπεζας σήμερα

2.1 Η λειτουργία της Παγκόσμιας Τράπεζας

Η Παγκόσμια Τράπεζα δραστηριοποιείται μέσω της παροχής δανείων και τεχνικής βοήθειας στις κυβερνήσεις των αναπτυσσόμενων χωρών, οι οποίες είναι και οι κύριοι πελάτες της. Επικεντρώνεται αποκλειστικά στις φτωχότερες χώρες, οι οποίες διαφορετικά δεν θα είχαν πρόσβαση στις διεθνείς κεφαλαιαγορές.

Όμως πόσο αποτελεσματική μπορεί να είναι η Παγκόσμια Τράπεζα στην προώθηση της χρηστής διακυβέρνησης και της πάταξης της διαφθοράς, όταν ο ίδιος της ο πρόεδρος επιλέγεται βάσει μιας εμφανώς προβληματικής διαδικασίας;

Η παραίτηση του Πολ Γούλφοβιτς από την προεδρία της Παγκόσμιας Τράπεζας έλυσε ένα πρόβλημα, έφερε όμως στο φως ένα άλλο. Όταν προτάθηκε για τη θέση, πολλοί ήταν εκείνοι που αντιμετώπισαν με δυσπιστία την ιδέα να αναλάβει την ηγεσία της αναπτυξιακής τράπεζας ο πρωτεργάτης της αποτυχίας στο Ιράκ. Ο πρόεδρος Μπους, ωστόσο, φαίνεται να έχει θέσει ως στόχο την υπονόμευση πολυμερών συμφωνιών και διεθνών οργανισμών. Η επιλογή Γούλφοβιτς έγινε πιθανότατα στο πλαίσιο αυτής της προσπάθειας. Θα πρέπει λοιπόν ο Τζορτζ Μπους, ένας πρόεδρος περιορισμένης αποδοχής πλέον στη χώρα του και ακόμη μικρότερης στο εξωτερικό, να ορίσει τον επόμενο πρόεδρο της Παγκόσμιας Τράπεζας; Ο Μπους έχει ήδη επιδείξει αδυναμία κρίσης. Γιατί να του δοθεί ακόμη μία ευκαιρία;

Τα επιχειρήματα κατά του ισχύοντος συστήματος, βάσει του οποίου οι ΗΠΑ επιλέγουν τον επικεφαλής της Παγκόσμιας Τράπεζας και η Ευρώπη τον πρόεδρο του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου, έρχονται και πάλι στο προσκήνιο. Πόσο αποτελεσματική μπορεί να είναι η Παγκόσμια Τράπεζα στην προώθηση της χρηστής διακυβέρνησης και της πάταξης της διαφθοράς, όταν ο ίδιος της ο πρόεδρος επιλέγεται βάσει μιας εμφανώς προβληματικής διαδικασίας; Πόσο αξιόπιστο μπορεί να θεωρηθεί ένα μήνυμα κατά της διαφθοράς, όταν αυτό διατυπώνεται από τον εντεταλμένο μιας κυβέρνησης που θεωρείται από τις πλέον διεφθαρμένες και ανίκανες στην αμερικανική ιστορία;

Όπως έχουν επισημάνει και επιτροπές του Κογκρέσου στο παρελθόν, είναι προς το συμφέρον των ΗΠΑ να διοικείται η Τράπεζα από το πλέον ικανό άτομο, που θα επιλέγεται μέσω μιας ανοιχτής και διαφανούς διαδικασίας και ανεξάρτητα από την εθνικότητα, το φύλο ή τη φυλή.

Αυτό απαιτεί αλλαγή της σημερινής διαδικασίας εκλογής, όπως επισήμαναν πολλοί από εκείνους που κλήθηκαν να καταθέσουν την άποψή τους κατά τις συνεδριάσεις του Κογκρέσου για το θέμα της Παγκόσμιας Τράπεζας, τις πρώτες εδώ και 13 χρόνια. Το Κογκρέσο πραγματοποιεί ανοιχτές ακροάσεις κάθε φορά που διορίζεται από τον ίδιο τον πρόεδρο ένα πρόσωπο σε υψηλόβαθμη θέση της δημόσιας διοίκησης. Το ίδιο θα πρέπει να κάνει και το συμβούλιο της Παγκόσμιας Τράπεζας, ειδικά αν διατηρηθεί το ισχύον σύστημα.

Έχουν διατυπωθεί ορισμένα κρίσιμα ερωτήματα που θα πρέπει να τίθενται στον οποιονδήποτε υποψήφιο για την προεδρία της Τράπεζας. Τα ερωτήματα αυτά αφορούν τον τρόπο λειτουργίας του Προέδρου και του Διοικητικού Συμβουλίου της Παγκόσμιας Τράπεζας. Αν ο πρόεδρος της Παγκόσμιας Τράπεζας οφείλει να έχει ως προτεραιότητα το συμφέρον των αναπτυσσόμενων χωρών. Αν θα πίεζε ο Πρόεδρος τις ΗΠΑ και την Ευρώπη να εγκαταλείψουν την πολιτική των αγροτικών επιδοτήσεων. Αν θα υποστήριζε ο Πρόεδρος πρωτοβουλίες για ανάπτυξη ενός προσανατολισμένου στην ανάπτυξη συστήματος προστασίας των πνευματικών δικαιωμάτων. Αν θα τασσόταν υπέρ ενός αναπτυξιακού προγράμματος που θα δίνει περισσότερη έμφαση στη φιλελευθεροποίηση των αγορών εργασίας παρά στις καπιταλιστικές αγορές και θα προωθούσε την άρση των κάθε είδους εμποδίων (πέραν των δασμών) που κρατούν τα προϊόντα των αναπτυσσόμενων κρατών έξω από τις βιομηχανικές χώρες. Αν θα ήταν ανοιχτός στην έρευνα, ακόμη κι αν αυτή καταδεικνύει ότι οι πολιτικές του ανεπτυγμένου βιομηχανικού κόσμου, σε ορισμένες τουλάχιστον περιπτώσεις, πλήττουν τα συμφέροντα των αναπτυσσόμενων κρατών.

Κατά τη θητεία του Τζέιμς Γούλφενσον στην Τράπεζα (1995–2005), υπήρχε μια φιλοσοφία αλλαγών. Η Τράπεζα ήταν υπέρ των βασισμένων σε έρευνα πολιτικών, ακόμη κι όταν τα αποτελέσματα αυτών των ερευνών ήταν επικριτικά για τη στρατηγική μεγάλων χωρών ή ακόμη και της ίδιας της Παγκόσμιας Τράπεζας.

Όταν μια μελέτη καταδείκνυε ότι συγκεκριμένες πολιτικές (όπως οι αγροτικές επιδοτήσεις) αποτελούν πλήγμα για τις αναπτυσσόμενες

χώρες, δεν δίσταζαν να δοθεί στη δημοσιότητα, αλλάζοντας έτσι τα δεδομένα στο δημόσιο διάλογο.

Αυτό που διαχωρίζει τις αναπτυσσόμενες χώρες από τις ανεπτυγμένες δεν είναι μόνο το χάσμα ως προς τους πόρους, αλλά και το γνωσιακό χάσμα. Η Τράπεζα θα έπρεπε να θεωρείται εν μέρει «τράπεζα γνώσης», προωθώντας μεταρρυθμίσεις που ευνοούν την πρόσβαση των αναπτυσσόμενων χωρών στα προϊόντα της γνώσης.

Η πρόσβαση στα αντίγραφα φάρμακα είναι καθοριστικής σημασίας αν θέλουμε να δούμε την υγεία των πολιτών στις φτωχές χώρες να βελτιώνεται. Οι κανονισμοί για την προστασία της πνευματικής ιδιοκτησίας, όπως διατυπώθηκαν κατά το γύρο της Ουρουγουάης, είχαν ως στόχο τον περιορισμό της πρόσβασης στα αντίγραφα φάρμακα και το κατάφεραν.

Άλλο ερώτημα σε κάποιο υποψήφιο πρόεδρο θα ήταν για τη θέλησή του να εργαστεί στην κατεύθυνση του επαναπροσδιορισμού των κριτηρίων βάσει των οποίων οι χώρες λαμβάνουν χρηματοδότηση. Σήμερα, τα χρήματα κατευθύνονται σε χώρες που δεν έχουν ούτε τη μεγαλύτερη ανάγκη ούτε και εγγυώνται την πιο αποτελεσματική αξιοποίησή τους. Η συμμόρφωση με τα τρέχοντα δόγματα της ιδιωτικοποίησης και φιλελευθεροποίησης χαρίζουν πόντους στα κράτη ως προς το κριτήριο της «χρηστής διακυβέρνησης», αυξάνοντας έτσι το ύψος της οικονομικής ενίσχυσης ακόμη κι αν αποδεδειγμένα μειώνουν την αποτελεσματικότητά της.

Επίσης το ερώτημα αν θα πρέπει να διακόπτεται η χρηματοδότηση χωρών με υψηλά ποσοστά διαφθοράς. Αν ναι, θα επιδεικνύεται συνέπεια σε τέτοιες περιπτώσεις. Αν όχι, ποια θα πρέπει να είναι η στάση της Τράπεζας. Θα υποστηριζόταν η προώθηση μιας ατζέντας κατά της διαφθοράς, με στόχους όπως το πάγωμα των κρυφών τραπεζικών λογαριασμών; Ένα από τα προβλήματα της στρατηγικής Γούλφοβιτς ήταν ότι επέτρεπε την ενίσχυση της χρηματοδότησης χωρών που απολάμβαναν την εύνοια της αμερικανικής κυβέρνησης, όπως το Ιράκ ή το Πακιστάν, παρά την εκτεταμένη διαφθορά. Δεν έδειχνε όμως ανοχή σε άλλες περιπτώσεις. Τα προβλήματα με το Ουζμπεκιστάν παραβλέπονταν - μέχρι που έχασε την εύνοια των ΗΠΑ. Παρομοίως, η κυβέρνηση Μπους αντιτασσόταν στην πρωτοβουλία του ΟΟΣΑ να περιοριστεί η δυνατότητα διατήρησης κρυφών τραπεζικών λογαριασμών - έως ότου αποδείχθηκε ότι μέσω αυτών χρηματοδοτούνταν οι τρομοκράτες.

Σημαντικό είναι και το ερώτημα αν η Παγκόσμια Τράπεζα θα έπρεπε να ενθαρρύνει τις χώρες να υιοθετούν εργασιακά πρότυπα. Η Τράπεζα όχι μόνο δεν προώθησε τα διεθνώς συμφωνημένα πρότυπα, αλλά υπάρχει μια αίσθηση ότι αποθαρρύνει τις συλλογικές διαπραγματεύσεις και την προστασία των εργαζομένων όταν κάνει λόγο για «ευέλικτες αγορές εργασίας» και συνθήκες ελκυστικές στην ιδιωτική επένδυση.

Το σύστημα της επιλογής του επικεφαλής της Παγκόσμιας Τράπεζας πρέπει να αλλάξει. Έχει ήδη προκαλέσει σοβαρή ζημιά. Αν όμως οι ανεπτυγμένες βιομηχανικές χώρες που ελέγχουν την Τράπεζα, αρνηθούν να το πράξουν, θα πρέπει τουλάχιστον να επιδιώξουν μεγαλύτερη διαφάνεια. Ο κόσμος θα πρέπει να γνωρίζει τι συμβαίνει. Οι ανοιχτές συνεδριάσεις θα ήταν ένα πρώτο βήμα στη σωστή κατεύθυνση.

2.2 Σύγχρονες ανάγκες

Εκατοντάδες εκατομμύρια νέες θέσεις εργασίας θα χρειαστούν για να αντιμετωπιστεί η αύξηση του πληθυσμού, σύμφωνα με έκθεση της Παγκόσμιας Τράπεζας

Όσο αυξάνονται οι πληθυσμοί στην Ασία και την υποσαχάρια Αφρική, ο αριθμός των θέσεων εργασίας θα χρειαστεί να αυξηθεί σε 600 εκατομμύρια, δηλαδή στα επίπεδα του 2005, αναφέρει η έκθεση. Η παγκόσμια κρίση χρέους συνιστά πρόκληση απέναντι σε αυτό τον στόχο καθώς περίπου 200 εκατομμύρια άνθρωποι παραμένουν άνεργοι, συμπεριλαμβανομένων 75 εκατομμυρίων κάτω των 25 ετών.

Η Παγκόσμια Τράπεζα ανακοίνωσε ότι τα πιο σημαντικά αναπτυξιακά οφέλη μπορεί να προέλθουν από δουλειές που όχι μόνο αποτελούν πηγή εισοδήματος για τους εργαζόμενους, αλλά συμβάλλουν στην καλύτερη λειτουργία των πόλεων, στην προστασία του περιβάλλοντος, στη μείωση της φτώχειας και συνδέονται με τις διεθνείς αγορές.

Στην Ελλάδα η λίστα που έχει παραδώσει στην ηγεσία του υπουργείου Εργασίας η Παγκόσμια Τράπεζα (World Bank) προβλέπει νέο "ψαλίδι" σε όλο το φάσμα των φοροαπαλλαγών και κυρίως σε αυτές που ισχύουν για ιατροφαρμακευτικές δαπάνες, κατάργηση του επιδόματος θέρμανσης και "μαχαίρι" σε παροχές ανταποδοτικού χαρακτήρα, για τις οποίες έχουν καταβληθεί εισφορές. Η Παγκόσμια Τράπεζα, μέσω

του 2ου Μνημονίου, έχει αναλάβει κεντρικό ρόλο στην αναδιάρθρωση του προνοιακού συστήματος στη χώρα μας. Συνεπώς, οι προτάσεις της έχουν ιδιαίτερη βαρύτητα. Η λίστα περιλαμβάνει στα υπό "αναδιάρθρωση επιδόματα", μεταξύ άλλων, περισσότερες από 100 παροχές που δίνονται σε είδος ή σε χρήμα σε ασφαλισμένους ή ανέργους. Επικεντρώνεται στις εκπτώσεις φόρων (φοροαπαλλαγές) από τις ιατροφαρμακευτικές δαπάνες, με στόχο την εξοικονόμηση περίπου 100-120 εκατομμυρίων ευρώ. Επίσης, στο στόχαστρο έχει μπει και το επίδομα θέρμανσης, καθώς διαπιστώθηκε ότι βάση των κριτηρίων που εφαρμόζονται, ενδέχεται οι δικαιούχοι να μην είναι πάντα αυτοί που πραγματικά έχουν ανάγκη ένα τέτοιο μέτρο. Πάντως σύμφωνα με πληροφορίες, η Παγκόσμια Τράπεζα δεν επιμένει σε περικοπές στα οικογενειακά επιδόματα, καθώς διαπιστώνεται ότι η συνολική δαπάνη υπολείπεται των πραγματικών αναγκών ενός σύγχρονου και στοχοθετημένου συστήματος στήριξης των παιδιών.

«Καμπανάκι» για τις διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις, που θα βελτιώσουν το επιχειρηματικό περιβάλλον αυξάνοντας τις ευκαιρίες για τον ελληνικό πληθυσμό, χτυπά ο διευθυντής της Παγκόσμιας Τράπεζας για την Ευρώπη, Δρ. Arup Banerji. Υπογραμμίζει ότι η Ελλάδα έχει ακόμη μακρύ δρόμο μπροστά της, τονίζοντας ότι η χώρα θα πρέπει συν τοις άλλοις να προετοιμάσει το ανθρώπινο δυναμικό της για τον νέο κόσμο της τεχνολογίας.

Ο ίδιος μιλά για φυσιολογική επιβράδυνση – και όχι ύφεση – της παγκόσμιας οικονομίας, συνιστώντας όμως στην Ευρώπη να διασφαλίσει επαρκή δημοσιονομικό χώρο για την επόμενη κρίση. Ο αυτοματισμός και η αγορά εργασίας, το μοντέλο “flexicurity” και οι ανισότητες των εισοδημάτων ως ανισότητες των ευκαιριών. Η απειλή του υπερπληθυσμού για τον πλανήτη και το καλό σενάριο με σημείο αναφοράς την Αφρική και τη Μέση Ανατολή.

Η παγκόσμια οικονομία αντιμετωπίζει μια επιβράδυνση. Οι δείκτες μας δείχνουν ότι αυτό συμβαίνει σε ολόκληρο τον κόσμο. Θα έλεγα όμως ότι πρόκειται για μια παγκόσμια επιβράδυνση -και όχι ύφεση- ως μέρος του φυσιολογικού οικονομικού κύκλου. Οι χώρες θα πρέπει να είναι προσεκτικές και διορατικές, αλλά όχι ανάστατες. Στο πλαίσιο της επαγρύπνησής τους, θα πρέπει να διασφαλίσουν ότι υιοθετούνται οι σωστές πολιτικές - νομισματικές, δημοσιονομικές και διαρθρωτικές – ώστε να αντιμετωπιστεί αυτή η επιβράδυνση και να μην καταστεί κανονική κρίση.

Η κατάσταση είναι παρόμοια στην Ευρώπη. Βλέπουμε επιβράδυνση στη Γερμανία, στη μεγαλύτερη οικονομία της περιοχής. Επίσης, σε χώρες όπως η Ιταλία, βλέπουμε τα πρώτα σημάδια ύφεσης. Οι χώρες της Ανατολικής Ευρώπης, που αναπτύχθηκαν ταχύτερα στην Ευρώπη, θα δουν πλέον τους ρυθμούς ανάπτυξής τους να μειώνονται από τα στρατοσφαιρικά επίπεδα της τάξης του 5-7% σε περίπου 3-4%. Συνολικά, λοιπόν, για την Ευρώπη υπάρχουν πλέον ενδείξεις ότι περιορίζεται η ανάκαμψη μετά την κρίση.

Η πρόκληση για τις χώρες της Ευρώπης και όλου του κόσμου είναι να διασφαλίσουν ότι θα αξιοποιήσουν την ευκαιρία που εξακολουθούν να έχουν μπροστά τους σήμερα, προτού έρθουν αντιμέτωπες με την επόμενη κρίση. Αυτό θα το κάνουν αντιμετωπίζοντας τα τρωτά σημεία στις οικονομίες τους, σε τομείς όπως οι τράπεζες και τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια, και φροντίζοντας να υπάρχει επαρκής δημοσιονομικός χώρος για την ανάληψη αντικυκλικών μέτρων πολιτικής, εφόσον χρειαστεί.

Η Ελλάδα έχει κάνει αξιοθαύμαστη δουλειά τα τελευταία χρόνια λαμβάνοντας πολύ σκληρά μέτρα και καταβάλλοντας μεγάλες προσπάθειες για να βγει από την κρίση. Προφανώς, η χώρα δεν βγήκε από το δάσος. Υπάρχει μια ευρεία ατζέντα με πράγματα που πρέπει ακόμη να γίνουν. Ωστόσο, οι θεμελιώδεις μεταρρυθμίσεις που έχει αναλάβει η Ελλάδα – με θυσίες – αρχίζουν να δείχνουν αποτελέσματα. Η Ελλάδα θα πρέπει να βελτιώσει το σύστημα κοινωνικής προστασίας. Οφείλει να στηρίξει τους μακροχρόνια άνεργους ώστε να επανέλθουν στην αγορά εργασίας.

Η Ελλάδα χρειάζεται να συνεχίσει να εργάζεται για την ολοκλήρωση των μεταρρυθμίσεων που έχει ξεκινήσει, ειδικά στους διαρθρωτικούς τομείς. Πρέπει να βελτιώνει συνεχώς το επιχειρηματικό περιβάλλον ώστε να απαλλαγεί από τα εναπομείναντα εμπόδια για τις επιχειρήσεις που ξεκινούν με στόχο να ευημερήσουν. Πρέπει να επενδύσει βαθιά στο ανθρώπινο κεφάλαιο της χώρας, συμπεριλαμβανομένης της προετοιμασίας του για τον νέο κόσμο της τεχνολογίας. Πρέπει να συνεχίσει να βελτιώνει το σύστημα κοινωνικής προστασίας, προκειμένου να εξασφαλίσει ότι εκείνοι που είναι άνεργοι, ιδιαίτερα οι μακροχρόνιοι, έχουν τη στήριξη που χρειάζονται για να επανέλθουν στην αγορά εργασίας καθώς θα εμφανίζονται ευκαιρίες.

Πρέπει επίσης να σκεφτεί πώς θα αναλάβει τις θεμελιώδεις μεταρρυθμίσεις που απαιτούνται για την προώθηση της ανάπτυξης

στους σύγχρονους τομείς - όπως η τεχνολογία ή η εφοδιαστική αλυσίδα (αξιοποιώντας την τεράστια δυναμική του λιμένα Πειραιά ως μεταφορικού κόμβου) - και να κτίσει πάνω σε αυτούς τους αναδυόμενους κόμβους ευημερίας.

Το ερώτημα που ο καθένας θέτει σήμερα είναι: «θα αναλάβουν τα ρομπότ όλες τις θέσεις εργασίας;». Η απάντηση είναι όχι. Τα ρομπότ δεν πρόκειται να αναλάβουν όλες τις θέσεις εργασίας. Τα ρομπότ πρόκειται να αναλάβουν ορισμένες θέσεις εργασίας, αλλά η τεχνολογία ευρύτερα θα δημιουργήσει επίσης ευκαιρίες για άλλους τύπους εργασίας.

Το ερώτημα με το οποίο ο κόσμος παλεύει σήμερα είναι πώς θα εξασφαλίσει ότι τα μέρη της κοινωνίας και το εργατικό δυναμικό που θα πληγούν από τον αυτοματισμό (προφανώς τα πιο χειρονακτικά και επαναληπτικά είδη εργασίας) θα μπορούν να επωφεληθούν από τις ευκαιρίες που ανοίγουν σε πιο δημιουργικούς, γνωστικούς, διαχειριστικούς και επιστημονικούς τομείς σε αυτόν τον νέο κόσμο.

Σκεφτείτε, για παράδειγμα, ότι πριν από 10 χρόνια δεν υπήρχε βιομηχανία γύρω από τα βιντεοπαιχνίδια. Σήμερα πρόκειται για έναν από τους μεγαλύτερους αναπτυσσόμενους βιομηχανικούς κλάδους στον κόσμο, ο οποίος πρόκειται να απασχολήσει έναν τεράστιο αριθμό ανθρώπων: τόσο δημιουργικούς όσο και προγραμματιστές. Ταυτόχρονα, η βιομηχανία τυχερών παιχνιδιών έχει αυξήσει τη ζήτηση για προϊόντα όπως πιο ισχυροί υπολογιστές και καλύτερα περιφερειακά εξαρτήματα. Αυτές είναι νέες ευκαιρίες, που διαφορετικά δεν θα υπήρχαν.

Η πρόκληση για κάθε χώρα στον κόσμο είναι να διασφαλίσει ότι αυτά τα είδη εργασίας δεν αφορούν μόνο λίγους προνομιούχους αλλά όλους – και τα φτωχότερα τμήματα του πληθυσμού, που θα πρέπει να έχουν την εκπαίδευση και τη απαραίτητη κατάρτιση προκειμένου να επωφεληθούν από αυτές τις ευκαιρίες.

Οι νέοι τύποι θέσεων εργασίας δημιουργούνται με ρυθμούς που είναι αδιανόητοι. Στο παρελθόν, οι γονείς μας θα εισέρχονταν σε μια δουλειά σύντομα μετά το λύκειο ή το πανεπιστήμιο και θα παρέμεναν στην εργασία αυτή μέχρι τη συνταξιοδότησή τους. Θα ήταν ο ίδιος τύπος εργασίας και θα απαιτούσε τα ίδια είδη δεξιοτήτων και στον ίδιο τομέα. Σήμερα, οι περισσότεροι από τους έφηβους και τους 20άρηδες θα έχουν πέντε, έξι ή επτά θέσεις απασχόλησης μέχρι να γίνουν 30 ή 35 χρονών. Αυτό είναι για καλό λόγο. Δεν είναι επειδή η

οικονομία συνεχίζει να χάνει θέσεις εργασίας. Είναι επειδή οι τύποι της εργασίας αλλάζουν συνεχώς και οι ευκαιρίες εξελίσσονται.

Είναι σημαντικό να επιτρέπεται στους ανθρώπους να εγκαταλείπουν θέσεις εργασίας σε τομείς ή περιοχές που συρρικνώνονται και να τους επιτρέπεται να μετακινούνται γρήγορα σε θέσεις εργασίας όπου οι προοπτικές τους είναι καλύτερες. Είναι επίσης σημαντικό οι επιχειρήσεις να μπορέσουν να προσαρμοστούν γρήγορα σε αυτόν τον νέο κόσμο, ώστε να μπορούν επίσης να αναδιαμορφώσουν τις δομές τους για να επωφεληθούν από τις τεχνολογίες, να αναπτυχθούν και να παράσχουν περισσότερα εισοδήματα και θέσεις εργασίας για άλλους. Για αυτό χρειαζόμαστε ένα πιο ευέλικτο σύστημα το οποίο σαφώς επιτρέπει στους ανθρώπους να κινούνται πιο εύκολα από τη μια δουλειά στην άλλη.

Ωστόσο, η ευελιξία της εργασίας από μόνη της είναι ανεπαρκής. Διότι, τι συμβαίνει στον χρόνο μετάβασης; Πώς ζει μια οικογένεια όταν αυτοί που έβγαζαν το ψωμί της τώρα εκπαιδεύονται για την επόμενη δουλειά; Εκεί βρίσκεται η έννοια του ισχυρού συστήματος κοινωνικής προστασίας. Η Δανία είναι γνωστή για το σύστημά της: flexicurity (ευελιξία με ασφάλεια), που σημαίνει ότι υπάρχει ευελιξία για τους ανθρώπους να μετακινούνται από τη μία θέση στην άλλη, αλλά υπάρχουν ταυτόχρονα και ισχυρές προστασίες που μετριάζουν τις δυσμενείς επιπτώσεις κατά τη μετάβαση. Αυτός ο τύπος συνδυασμού ευελιξίας και ισχυρής ασφάλειας είναι αυτό που χρειάζεται ο σύγχρονος κόσμος.

Σε πρόσφατη αναφορά της Παγκόσμιας Τράπεζας εξετάστηκε τι συμβαίνει με την ανισότητα των εισοδημάτων στην Ευρώπη. Αυτό που εντοπίστηκε είναι ότι, ολοένα και περισσότερο, η τεχνολογία είναι η κινητήριος δύναμη των εισοδηματικών ανισοτήτων στην Ευρώπη. Υπάρχει μια ομάδα Ευρωπαίων που αξιοποιεί τα οφέλη τα οποία προσφέρει η τεχνολογία – θέσεις απασχόλησης με υψηλά κέρδη και ανάπτυξη. Ωστόσο, υπάρχει μια άλλη ομάδα Ευρωπαίων που μένει πίσω, επειδή δεν διαθέτει τις δεξιότητες ή την εκπαίδευση για να επωφεληθεί από τα νέα είδη θέσεων εργασίας που αναδύονται.

Εκείνοι αντικαθίστανται όλο και περισσότερο από την τεχνολογία, ιδιαίτερα όσοι βρίσκονται σε χειρονακτικές ή επαναληπτικές εργασίες. Επομένως, εκείνοι που έχουν τις δεξιότητες ή τα κεφάλαια για να επωφεληθούν από αυτόν τον νέο παγκοσμιοποιημένο, τεχνολογικό κόσμο ευδοκιμούν. Εκείνοι που δεν έχουν πρόσβαση σε αυτές τις ευκαιρίες δεν ευδοκιμούν. Η κοινωνία και οι κυβερνήσεις πρέπει να

διασφαλίσουν ότι και η δεύτερη ομάδα ανθρώπων θα έχει τη δυνατότητα να επωφεληθεί από τις νέες θέσεις εργασίας, τα νέα σχολεία και τις νέες δυνατότητες κερδοφορίας που θα μειώσουν τις ανισότητες στο μέλλον.

Με τις τρέχουσες προβλέψεις, ο συνολικός αριθμός των ανθρώπων σε αυτόν τον κόσμο πρόκειται να αυξηθεί και θα αυξάνεται για τα επόμενα 20, 30 ή 40 χρόνια. Αυτό θα ασκήσει πίεση στους πόρους που διαθέτει ο πλανήτης όσον αφορά το καθαρό νερό, τις ανάγκες ανάπτυξης καθαρών μορφών ενέργειας και την παροχή τροφίμων σε όλους, με τις μεθόδους που έχουμε σήμερα.

Ωστόσο, είναι σημαντικό να καταλάβουμε είναι ότι το μοτίβο του υπερπληθυσμού μπορεί να αλλάξει πολύ γρήγορα. Το μεγαλύτερο μέρος της αύξησης του πληθυσμού τα επόμενα 40 έως 50 χρόνια θα προέλθει από την Αφρική και σε κάποιο βαθμό από τη Μέση Ανατολή. Όμως, καθώς αυτές οι χώρες θα γίνονται πλουσιότερες και ο πληθυσμός τους πιο μορφωμένος, οι τάσεις του πληθυσμού μπορεί να αλλάξουν γρήγορα. Ως εκ τούτου, τα ανησυχητικά ποσοστά αύξησης του πληθυσμού που προβάλλουν πολλοί ερευνητές ενδέχεται να επιβραδυνθούν, όπως βλέπουμε ήδη σε πολλές χώρες.

Ο παράγοντας - κλειδί είναι η εκπαίδευση, και ιδιαίτερα η εκπαίδευση των γυναικών. Αυτός είναι ένας από τους τρόπους επιβράδυνσης της αύξησης του πληθυσμού. Είναι αυτό που έχουμε δει ιστορικά στην Ευρώπη και σε άλλα πλουσιότερα μέρη του κόσμου, συμπεριλαμβανομένης της Ανατολικής Ασίας, όπου το πρόβλημα είναι η συρρίκνωση των πληθυσμών και όχι ο υπερπληθυσμός.

Αυτό δεν είναι αναγκαστικά κακό, διότι οι πληθυσμοί που είναι πιο ηλικιωμένοι ζουν και περισσότερο. Είναι παραγωγικοί για πιο μακρά περίοδο. Ως εκ τούτου, πρέπει να εξετάσουμε πώς θα διασφαλίσουμε ότι οι άνθρωποι θα ζουν παραγωγικά πολύ περισσότερο, όντας υγιείς πολύ περισσότερο, απολαμβάνοντας καλύτερα μια παραγωγική και γεμάτη, μακρά ζωή.

2.3 Δράσεις που υλοποιεί σήμερα

Η Παγκόσμια Τράπεζα ανακοίνωσε επενδύσεις για την κλιματική δράση ύψους 200 δισεκατομμυρίων δολαρίων για την περίοδο 2021-25, προσθέτοντας ότι αυτό ισοδυναμεί με διπλασιασμό της τρέχουσας πενταετούς χρηματοδότησης.

Η Παγκόσμια Τράπεζα δήλωσε ότι η κίνηση, που συμπίπτει με τη σύνοδο κορυφής των Ηνωμένων Εθνών για το κλίμα στην Πολωνία, αντιπροσωπεύει μια «σημαντικά αυξημένη φιλοδοξία» για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής, στέλνοντας ένα σημαντικό μήνυμα στην ευρύτερη παγκόσμια κοινότητα να ακολουθήσει το παράδειγμα.

Οι ανεπτυγμένες οικονομικά χώρες δεσμεύονται να ανεβάσουν τις συνολικές ετήσιες δημόσιες και ιδιωτικές δαπάνες σε αναπτυσσόμενες χώρες στα 100 δισεκατομμύρια δολάρια μέχρι το 2020 για να καταπολεμήσουν τον αντίκτυπο της κλιματικής αλλαγής, από 48,5 δισεκατομμύρια το 2016 και 56,7 δισεκατομμύρια πέρυσι.

Ωστόσο, οι χώρες του νότιου ημισφαιρίου που αντιμετωπίζουν επιπτώσεις των αυξανόμενων θερμοκρασιών πιέζουν τους βόρειους ομολόγους τους για πιο αυστηρές δεσμεύσεις.

«Αν δεν μειώσουμε τις εκπομπές και προσαρμοστούμε τώρα, θα έχουμε 100 εκατομμύρια περισσότερους ανθρώπους να ζουν υπό συνθήκες φτώχειας μέχρι το 2030», προειδοποίησε ο Τζον Ρουμ, ανώτερος διευθυντής της Παγκόσμιας Τράπεζας για την κλιματική αλλαγή. «Γνωρίζουμε επίσης ότι όσο λιγότερο αντιμετωπίζουμε αυτό το ζήτημα προληπτικά σε τρεις περιοχές - την Αφρική, τη Νότια Ασία και τη Λατινική Αμερική - θα έχουμε 133 εκατομμύρια κλιματικούς μετανάστες και πρόσφυγες», δήλωσε ο Ρουμ στο Γαλλικό Πρακτορείο Τύπου.

Σύμφωνα με τον Ρουμ, αυτά τα χρήματα ανέρχονται περίπου στο 35% της συνολικής χρηματοδότησης από την Παγκόσμιας Τράπεζας. Μεγάλο μέρος της χρηματοδότησης για την κλιματική δράση προορίζεται για τη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου, ιδίως μέσω της ανάπτυξης στρατηγικών για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας. Ωστόσο, μια βασική προτεραιότητα είναι η ενίσχυση της στήριξης για την προσαρμογή στις μεταβολές του κλίματος, δεδομένου ότι εκατομμύρια άνθρωποι αντιμετωπίζουν ήδη τις συνέπειες των ακραίων καιρικών συνθηκών. Στα 659 εκατ. δολάρια ανέρχονταν οι μακροπρόθεσμες επενδυτικές συμμετοχές του Διεθνούς Χρηματοδοτικού Οργανισμού (IFC) σε ελληνικές εταιρείες (Greek sponsors) τον Ιούνιο του 2017, σύμφωνα με έκθεση της Παγκόσμιας Τράπεζας (Annual Report 2017 from EDS21 Constituency). Το Συμβούλιο του IFC, ο οποίος είναι μέλος της Παγκόσμιας Τράπεζας, ενέκρινε τον Μάιο του 2015 τη δραστηριοποίησή του στην Ελλάδα έως το 2020 με επίκεντρο τις υποδομές, τον χρηματοπιστωτικό τομέα

και τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις. Η στρατηγική του IFC στην Ελλάδα εδράζεται σε τρεις βασικούς πυλώνες: την ενίσχυση του χρηματοπιστωτικού συστήματος και την τόνωση της πρόσβασης σε χρηματοδότηση, την κινητοποίηση ιδιωτικών επενδύσεων σε υποδομές για τη βελτίωση της αποδοτικότητας και τη στήριξη μίας μεγαλύτερης ανταγωνιστικότητας των ελληνικών εταιρειών, αναφέρει η έκθεση.

Ο IFC συμμετείχε στην ανακεφαλαιοποίηση των ελληνικών τραπεζών, διαθέτοντας 60 εκατ. ευρώ για τη συμμετοχή του στην Alpha Bank, 50 εκατ. ευρώ για τη συμμετοχή του στην Eurobank και από 20 εκατ. ευρώ για τη συμμετοχή του στην Τράπεζα Πειραιώς και την Εθνική Τράπεζα, ενώ συμμετέχει ενεργά στη διακυβέρνηση των τραπεζών με θέσεις στα διοικητικά συμβούλιά τους. Ο IFC διέθεσε, επίσης, 308 εκατ. ευρώ σε γραμμές εμπορικών πιστώσεων προς την Εθνική Τράπεζα, την Eurobank και την Alpha Bank, στο πλαίσιο του προγράμματος χρηματοδότησης του διεθνούς εμπορίου. Επιπλέον, επένδυσε 75 εκατ. ευρώ σε καλυμμένα με στεγαστικά δάνεια ομόλογα της Εθνικής Τράπεζας.

Επένδυση ύψους 169,84 εκατ. ευρώ έκανε ο θυγατρικός οργανισμός της Παγκόσμιας Τράπεζας στη Fraport- Περιφερειακά Αεροδρόμια Ελλάδας για την ιδιωτικοποίηση των 14 περιφερειακών αεροδρομίων. Στην εταιρεία Grivalia Properties, ο IFC επένδυσε 50 εκατ. ευρώ, στο πλαίσιο του προγράμματος της εταιρείας, ύψους τουλάχιστον 100 εκατ. ευρώ, για τη χρηματοδότηση ανακαινίσεων, αναβαθμίσεων οικολογικών κτιρίων και εξαγορών στους τομείς του λιανεμπορίου τροφίμων και της διαχείρισης εφοδιαστικών αλυσίδων. Ο IFC συμμετείχε και με 4 εκατ. δολάρια στο κεφάλαιο της ασφαλιστικής εταιρείας Hellas Direct.

Οι εταιρείες του ιδιωτικού τομέα και οι τράπεζες ωφελήθηκαν από τις επενδύσεις μαζί με τον IFC, συμβάλλοντας σημαντικά στην ανάπτυξη, αναφέρει η έκθεση. Ένας άλλος οργανισμός του ομίλου της Παγκόσμιας Τράπεζας, ο MIGA, έδωσε εγγύηση για μία επένδυση 56 εκατ. δολαρίων της Alpha Bank στον χρηματοπιστωτικό τομέα της Αλβανίας.

Πέραν των επενδύσεων στην ελληνική οικονομία, ο όμιλος της Παγκόσμιας Τράπεζας παρέχει συμβουλευτικές υπηρεσίες στην ελληνική κυβέρνηση, μέσω της Διεθνούς Τράπεζας Ανασυγκρότησης και Ανάπτυξης (IBRD), «με διαγνώσεις και συστάσεις πολιτικής καθώς και σχεδιασμό μεταρρυθμίσεων και υποστήριξη της υλοποίησής τους».

Στόχος της IBRD είναι να υποστηρίξει την ελληνική κυβέρνηση στις προσπάθειές της να δημιουργήσει ένα σύστημα αδειοδότησης επενδύσεων (Investment Licencing System), ενώ παράλληλα προσφέρει τεχνική βοήθεια για την προώθηση επενδύσεων. Ο IBRD έχει εμπλακεί στον σχεδιασμό του προγράμματος Κοινωνικού Εισοδήματος Αλληλεγγύης και βοηθά στην υλοποίησή του σε εθνικό επίπεδο, αναφέρει η έκθεση. Επιπλέον, παρέχει συμβουλευτικές υπηρεσίες σε μία ευρύτερη επισκόπηση του συστήματος κοινωνικής πρόνοιας (Social Welfare Review) και τεχνική βοήθεια για την ανάπτυξη και εφαρμογή ενός προγράμματος για τη βελτίωση των ευκαιριών απασχόλησης μακροχρόνια ανέργων.

Η IBRD εργάζεται σήμερα για τη σιδηροδρομική «Εγνατία», η οποία περιλαμβάνει τη διασύνδεση με τρένα υψηλής ταχύτητας των ελληνικών και βουλγαρικών λιμανιών. «Στον τομέα των μεταφορών και της διαχείρισης εφοδιαστικής αλυσίδας (logistics), η τράπεζα στήριξε την ελληνική κυβέρνηση στον σχεδιασμό ενός σύγχρονου νόμου- πλαισίου για τα logistics και την ανάπτυξη ενός σχεδίου δράσης για τα logistics». Επίσης, η IBRD παρέχει τεχνική βοήθεια για την επανεκκίνηση του Κτηματολογίου και βοηθά, στο πλαίσιο της συνδεόμενης πρωτοβουλίας κοινοτήτων, την κυβέρνηση σε ένα μεγάλο πρόγραμμα ευρυζωνικότητας, που περιλαμβάνει συνδέσεις υψηλής ταχύτητας στις ορεινές περιοχές. Η τράπεζα υποστηρίζει, επίσης, τον Δήμο Θεσσαλονίκης στη διαμόρφωση μίας βιώσιμης στρατηγικής για μία νέα ανάπτυξης της παραλίας της.

3. Οι φτωχές χώρες

3.1 Υπάρχουν ακόμη φτωχές χώρες;

Χιλιάδες άνθρωποι πεθαίνουν σε ολόκληρο τον κόσμο λόγω της ατυχίας που είχαν να γεννηθούν σε παραδείσους ξεχασμένους και αφημένους στη φτώχεια και την εξαθλίωση. Και αν αυτό σας φαντάζει πολύ μελό για να είναι αληθινό, έστω και μια ματιά στους μη έχοντες του πλανήτη ίσως σας κάνει να αναθεωρήσετε και να επαναπροσδιορίσετε τις λέξεις «ανθρωπιά», «αλληλεγγύη» και «συμπόνια». Το 2015, αλλά και εδώ και πάρα πολλά χρόνια, η φτώχεια είναι η καθημερινή, φρικτή πραγματικότητα εκατομμυρίων ανθρώπων στον κόσμο. Ακόμα και εκεί, όπου δεν υπάρχει κανένα πλάνο για το μέλλον, κανένα σχέδιο για ανάπτυξη και η παραμικρή ελπίδα για αλλαγή, υπάρχουν άνθρωποι που χαίρονται, πονάνε, γελούν, κάνουν οικογένειες, εργάζονται και χτίζουν κοινωνίες μακριά από τον σύγχρονο πολιτισμό και τις πολυτέλειές του. Στο τραγικό αυτό Top 10 όπως είναι αναμενόμενο πρωταγωνιστεί η Αφρική, η ταλαιπωρημένη μαύρη ήπειρος στην οποία η ζωή συνεχίζεται παρά το θολό και αβέβαιο μέλλον των κατοίκων της.

Αφγανιστάν - Ετήσιο κατά κεφαλήν εισόδημα: 1.072 δολάρια

Το Αφγανιστάν εκτός από μια φτωχή χώρα, θεωρείται και ένας από τους πιο επικίνδυνους προορισμούς στον πλανήτη. Η διαφθορά, η κατάχρηση εξουσίας και η ατιμωρησία αποτελούν ένα δραματικό συνδυασμό και επιδεινώνουν τη φτώχεια και τις δυσκολίες στο Αφγανιστάν, συνθήκες που επηρεάζουν το συντριπτικό ποσοστό του πληθυσμού. Το Αφγανιστάν λειτουργεί ως έδρα των Ταλιμπάν, γεγονός που καθιστά καθιστούν δυσκολότερο το έργο της ανοικοδόμησής του, παρά το γεγονός ότι το διάστημα 2002 - 2009 στη χώρα δαπανήθηκαν 35 δισεκατομμύρια δολάρια.

Μαδαγασκάρη- Ετήσιο κατά κεφαλήν εισόδημα: 972 δολάρια

Με έκταση περίπου όση αυτή της Γαλλίας, η πρώην νησιωτική γαλλική αποικία, η Μαδαγασκάρη, στα νοτιανατολικά της Αφρικής, αποτελεί έναν επίγειο παράδεισο με ένα μοναδικό οικοσύστημα. Οι ταραχές, η βία και η οικονομική κρίση όμως έχει οδηγήσει τα εκατομμύρια των κατοίκων της στη φτώχεια και την ανέχεια και τους τοποθέτησε στο νούμερο 9 της λίστας με τους φτωχότερους του πλανήτη.

Το 1980 η Μαδαγασκάρη κάλεσε το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο όταν δεν κατάφερε να αποπληρώσει τα χρέη της. Διαθέτει τεράστιο φυσικό πλούτο, διαμάντια, ζαφείρια και άλλους πολύτιμους λίθους.

Μαλάουι - Ετήσιο κατά κεφαλήν εισόδημα: 893 δολάρια

Περισσότεροι από τους 15 εκατομμύρια κατοίκους του Μαλάουι ζουν κάτω από το όριο της φτώχειας. Πρόκειται για μια αγροτική χώρα, γνωστή για τα τεράστια ποσοστά στο AIDS, το χαμηλότερο προσδόκιμο ζωής αλλά και την υψηλή παιδική θνησιμότητα. Η έλλειψη οικονομικής ενίσχυσης και εξωτερικής βοήθειας στη χώρα έχει συμβάλλει στην αύξηση της διαφθοράς και των κακών συνθηκών υγιεινής που αποτελούν σκληρή πραγματικότητα για τους κατοίκους.

Νίγηρας - Ετήσιο κατά κεφαλήν εισόδημα: 853 δολάρια

Ξηρασία, λιμός, ανυπαρξία εκπαίδευσης και περίθαλψης, επισιτιστική κρίση και απόλυτη φτώχεια είναι μόνο μερικά από τα προβλήματα που έχουν να αντιμετωπίσουν οι κάτοικοι του Νίγηρα. Το πραξικόπημα του 2010 κράτησε πίσω τη χώρα σε υποδομές, ενώ όπως και σε άλλες αφρικανικές χώρες, στον Νίγηρα υπάρχουν τρόφιμα αλλά ο λαός δεν έχει χρήματα για να τα αγοράσει. Το ΔΝΤ ως προϋπόθεση για ένα νέο πακέτο βοήθειας στη χώρα επέβαλε την επιβολή ΦΠΑ 19% (!) στο αλεύρι, το γάλα και τη ζάχαρη.

Κεντροαφρικανική Δημοκρατία – Ετήσιο κατά κεφαλήν εισόδημα: 828 δολάρια

Στην καρδιά της μαύρης ηπείρου υπάρχει μια χώρα με πληθυσμό 4,6 εκατομμύρια κατοίκους που έχει έναν άγνωστο, υπερπολύτιμο ορυκτό πλούτο. Η γη της Κεντροαφρικανικής Δημοκρατίας κρύβει πετρέλαιο, ουράνιο, διαμάντια και χρυσό, όμως ο εμφύλιος και η διαφθορά την οδηγούν ψηλά στη λίστα.

Ερυθραία - Ετήσιο κατά κεφαλήν εισόδημα: 792 δολάρια

Η πρώην αποικία της Ιταλίας και μετέπειτα της Βρετανίας έχει προσδόκιμο ζωής τα 56 χρόνια, ενώ ο αναλφαβητισμός στις γυναίκες φτάνει στο 47,6%. Αν και αναπτυσσόμενη οικονομία το ΑΕΠ της στηρίζεται κυρίως σε εμβάσματα από το εξωτερικό. Αντιμέτωπη με υψηλά επίπεδα υποσιτισμού, μείωση της φυτικής παραγωγής, οι κάτοικοι της Ερυθραίας έχουν περιορισμένη πρόσβαση σε βασικές κοινωνικές υπηρεσίες όπως η υγειονομική περίθαλψη, ενώ τεράστιες είναι οι ελλείψεις σε πόσιμο νερό. Από 1993 είναι ανεξάρτητο κράτος, μετά από ένα δημοψήφισμα υπό την εποπτεία του ΟΗΕ.

Λιβερία – Ετήσιο κατά κεφαλήν εισόδημα: 716 δολάρια

Με όνομα βαρύ σαν την ιστορία που την ακολουθεί καθώς σημαίνει «ελευθερία», η Λιβερία δημιουργήθηκε από απελευθερωμένους σκλάβους, οι οποίοι εγκαταστάθηκαν εκεί το 1822 και ίδρυσαν κράτος το 1847 με την υποστήριξη της κυβέρνησης των ΗΠΑ. Από το 1989, η Λιβερία έχει ζήσει δύο εμφυλίους πολέμους το διάστημα 1989-1996 και το 1999-2003. Ως αποτέλεσμα η οικονομία ισοπεδώθηκε, κύματα προσφύγων κατευθύνθηκαν σε άλλες αφρικανικές χώρες και σήμερα η Λιβερία είναι στις πέντε πρώτες θέσεις με τις φτωχότερες χώρες του κόσμου.

Μπουρούντι - Ετήσιο κατά κεφαλήν εισόδημα: 648 δολάρια

Το αιματοβαμμένο Μπουρούντι ζει μέχρι και σήμερα τη φτώχεια, τον πόνο και τη δυστυχία. Ορφανά, άνθρωποι ταλαιπωρημένοι και άρρωστοι συνθέτουν το σκηνικό στα μικρά χωριά της χώρας, έτσι ακριβώς όπως το άφησε η γενοκτονία του 1994. Μέσα σε μόλις δύο τρεις μέρες σφαγιάστηκαν περίπου μισό εκατομμύριο άνθρωποι στη Ρουάντα και στο Μπουρούντι. Η χώρα παραμένει από τις πλέον πτωχές παγκοσμίως, παρότι παράγει Παράγονται καφέ, τσάι, βαμβάκι, αραβόσιτο, σόργο, και μπανάνες. Πλήττεται από το AIDS, την έλλειψη εκπαιδευτικών εγκαταστάσεων, τη στιγμή που η συντριπτική πλειοψηφία ζει κάτω τα όρια της φτώχειας.

Ζιμπάμπουε – Ετήσιο κατά κεφαλήν εισόδημα: 589 δολάρια

Μόνο το 2008 το κρούσμα χολέρας που χτύπησε τη χώρα στέρησε τη ζωή σε περισσότερες από 3.000 ζωές. Από το 1987 Πρόεδρος της Ζιμπάμπουε είναι ο Ρόμπερτ Μουγκάμπε, η κυβέρνηση του οποίου έχει επανειλημμένα καταγγελλεί για παραβίαση της ανθρώπινης ζωής. Αντιμέτωπη με ασύλληπτα προβλήματα ανάπτυξης, η Ζιμπάμπουε είναι ένα καζάνι που βράζει με κρισιμότερο «αγκάθι» τον υψηλότερο στον κόσμο πληθωρισμό!

Η φτωχότερη χώρα του κόσμου

Δημοκρατία του Κονγκό – Ετήσιο κατά κεφαλήν εισόδημα: 394 δολάρια

Η δεύτερη μεγαλύτερη χώρα της Αφρικής είναι και η φτωχότερη χώρα του πλανήτη. Το Κονγκό χαρακτηρίζουν η διαφθορά και οι μεγαλύτερες παραβιάσεις στα ανθρώπινα δικαιώματα. Χωρίς αντίκρισμα φαίνεται να είναι η προσπάθεια του Κονγκό να ανακάμψει έπειτα από δεκαετίες δικτατορίας και δύο πολέμους που άφησαν εκατομμύρια νεκρούς και έκαναν συντρίμια τις υποδομές. Τα παιδιά

δεν πηγαίνουν στο σχολείο λόγω των συρράξεων, καθώς η βία συνεχίζεται με αιματηρές επιθέσεις από αντάρτες.

3.2 Πως προκαλείται η φτωχοποίηση μιας χώρας

Ο Καπιταλισμός είναι ένα έξυπνο σύστημα, βρίσκει τρόπους να επιβιώνει, ως τώρα. Αυτή είναι η ουσία της νεοφιλελεύθερης άποψης (αμερικάνικης ή γερμανικής) και ασφαλώς δεν είναι κάτι «νέο». Είναι ο παλιός καλός Καπιταλισμός, όπως και αν τον καμουφλάρουμε.

Αλλά το «είμαι νεοφιλελεύθερος» ακούγεται καλύτερα από το «είμαι καπιταλιστής». Στην πραγματικότητα έχουμε να κάνουμε με «επικοινωνιακό όρο», ο οποίος ούτε νέα θεωρία ούτε νέα Ιδεολογία διαθέτει. Προτιμότερος θα ήταν ο όρος «ύστερος καπιταλισμός».

Ζούμε σε μια εξαιρετικά ενδιαφέρουσα εποχή με σημαντικές ιατρικές και τεχνολογικές καινοτομίες που στα αμέσως επόμενα χρόνια θα επηρεάσουν και θα απεικονιστούν θετικά όχι μόνο στη διάρκεια της ζωής μας, αλλά και στην ποιότητά της. Ήδη το προσδόκιμο ζωής σε όλο τον κόσμο έχει αυξηθεί σημαντικά και οι εκτιμήσεις είναι ότι η μέση διάρκεια ζωής της νέας γενιάς στις δυτικές αναπτυγμένες κοινωνίες θα ξεπεράσει τα 92 χρόνια.

Πράγματι οι εξελίξεις είναι ταχύτατες! Ας φανταστούμε λίγο τον κόσμο μόλις πριν από δέκα χρόνια: το YouTube είχε μόλις ανεβάσει τα πρώτα του βίντεο, το Facebook είχε μόλις έναν χρόνο λειτουργίας, το LinkedIn τρία, το ψηφιακό νόμισμα Bitcoin δεν είχε δημιουργηθεί ακόμα και τα drones, το InternetofThings και το InternetofAnything ήταν παντελώς άγνωστα στο ευρύ κοινό.

Σήμερα το Facebook έχει 1,5 δισεκατομμύριο χρήστες, η χρηματιστηριακή αξία της Google έχει ξεπεράσει τα 500 δισ. δολάρια και είναι η δεύτερη μεγαλύτερη σε αξία εταιρεία στον κόσμο μετά την Apple, υπάρχουν 3 δισεκατομμύρια άτομα συνδεδεμένα μεταξύ τους και στα αμέσως επόμενα χρόνια θα γίνουν 8 μέσω 100 δισεκατομμυρίων συνδεδεμένων έξυπνων συσκευών! Τα robots μπαίνουν δυνατά στη βιομηχανική παραγωγή, στην Ιατρική, αλλά και στην εκπαίδευση, ενώ το3Dprinting και το virtualreality αποτελούν πλέον πραγματικότητα. Η νέα ψηφιακή πραγματικότητα έχει μπει για τα καλά στη ζωή μας. Είναι πλέον εδώ!

Την ίδια στιγμή, τα μεγάλα προβλήματα του πλανήτη, όπως ο υπερπληθυσμός, η φτώχεια, η δομή της αρχιτεκτονικής του

χρηματοπιστωτικού συστήματος που ευνοεί την οικονομική ανισότητα και πρόσφατα το Μεταναστευτικό, προκαλούν πολιτικές και χρηματοοικονομικές αναταράξεις που αναζητούν -όχι εύκολα πράγματι- λύσεις. Κάποια από τα προβλήματα αυτά εντάθηκαν μετά τη χρηματοπιστωτική κρίση του 2007, αφού οι πολιτικές της λιτότητας -αναγκαίες σε έναν βαθμό, αλλά όχι για τόσο μεγάλη διάρκεια- προκάλεσαν υφέσεις οι οποίες έπληξαν κυρίως τα πιο ευάλωτα κοινωνικά στρώματα του πληθυσμού.

Από την άλλη μεριά, η χώρα μας αδυνατεί να παρακολουθήσει τις παγκόσμιες εξελίξεις, βρίσκεται σε έναν πολυετή κύκλο στασιμότητας, φτωχοποίησης και περιθωριοποίησης αδυνατώντας να αντιμετωπίσει τα χρόνια διαρθρωτικά προβλήματά της και να αναδείξει τα μοναδικά πλεονεκτήματα που διαθέτει. Οι επιπτώσεις της κρίσης είναι γνωστές εδώ και πολύ καιρό: Το ΑΕΠ της χώρας μας έχει μειωθεί κατά 29% από την αρχή της κρίσης, η ανεργία παραμένει σε πρωτοφανή υψηλά επίπεδα γύρω στο 23,5%, η νεανική ανεργία φτάνει το 50%, ποσοστό που την καθιστά πρωταθλήτρια στην Ε.Ε., οι επενδύσεις αποτελούν μόλις το 11% του ΑΕΠ έναντι 23% της Ε.Ε., οι νέοι μας φεύγουν για ένα καλύτερο μέλλον, το οποίο προφανώς τους αξίζει, το χρέος ως ποσοστό του ΑΕΠ μεγαλώνει (όχι όμως το ύψος του χρέους), τα κόκκινα δάνεια (NPLs - Non Performing Loans) μαζί με τα μη εξυπηρετούμενα ανοίγματα (NPEs - Non Performing Exposures) ξεπερνούν το 50% του ΑΕΠ, οι καταθέσεις κατέγραψαν ιστορικό χαμηλό φτάνοντας τα 122 δισ. ευρώ, από 245 το 2008, και, το χειρότερο απ' όλα είναι ότι δεν έχουμε πρόσβαση στη διεθνή χρηματοδότηση, αφού έχει χαθεί η εμπιστοσύνη στη χώρα μας και είμαστε αποκλεισμένοι από τις διεθνείς αγορές χρήματος και κεφαλαίου.

Η επίλυση ενός πραγματικά δύσκολου προβλήματος περνάει αρχικά από τις γνωστές λύσεις/προτάσεις: Αλλαγή του παραγωγικού μοντέλου με έμφαση στην εξωστρέφεια, στις εξαγωγές και τις επενδύσεις, τη μεταβίβαση πόρων από την κατανάλωση στην έρευνα, την ανάπτυξη και την εκπαίδευση, την απελευθέρωση των δυνάμεων που βρίσκονται εγκλωβισμένες τόσο στον δημόσιο όσο και στον ιδιωτικό τομέα, την υλοποίηση συγκεκριμένων μεταρρυθμίσεων στις αγορές αγαθών και υπηρεσιών, την υιοθέτηση φορολογικών καινοτομιών, τη συνεργασία πανεπιστημίων με την αγορά απελευθερώνοντας τις δυνάμεις μεταπτυχιακών φοιτητών και καθηγητών, την επίλυση του δημογραφικού, την τεχνολογική αναβάθμιση του δημόσιου τομέα αξιοποιώντας τις τεράστιες

δυνατότητες της ψηφιακής εποχής, την αξιοποίηση των εθνικών ευεργετών, αλλά και την κινητοποίηση του ελληνισμού.

Όλα αυτά είναι σχετικά γνωστά, αλλά για να υλοποιηθούν απαιτούνται αξιόπιστος δημόσιος τομέας, πίστη στον στόχο, ικανότητες και όραμα. Γιατί σήμερα το βασικό πρόβλημα της κυβέρνησης, πέρα από το έλλειμμα στοιχειωδών ικανοτήτων και άγνοιας κινδύνου, είναι το έλλειμμα εμπιστοσύνης από τους εγχώριους και ξένους επενδυτές, γεγονός που φαίνεται καθαρά από τη δραματική πορεία του Χρηματιστηρίου και των spreads των δεκαετών ομολόγων.

Ας πάρουμε την Ελλάδα για παράδειγμα: Και κάπου εκεί στη (μακρινή και ταραχώδη) 10ετία του 60, οι ΗΠΑ εμπλέκονται στον πόλεμο του Βιετνάμ «σφραγίζοντας» την εποχή του ψυχρού πολέμου. Ο γαλλικός Μάης του '68 με τις κοινωνικές - πολιτικές αναταραχές δεν «επιτρέπει» στον όρο επανάσταση να χαθεί. Η δε Ελλάδα προσπαθώντας να επουλώσει τις πληγές της από τον Β' Παγκόσμιο πόλεμο, αλλά και να αποτινάξει τις οδυνηρές εμπειρίες του εμφυλίου, αρχίζει να ονειρεύεται! Ανοικοδόμηση - κυρίως στα μεγάλα αστικά κέντρα, εσωτερική και εξωτερική μετανάστευση, πολιτικοποίηση, νέο lifestyle, μπουάτ, αλλά και λογοκρισία είναι οι πρωταγωνιστές μιας φτωχής χώρας που ψάχνει να ζήσει το όνειρό της. Την οικονομική της ανάπτυξη!

Μέσα από σωστές και λανθασμένες πολιτικές, η χώρα καταφέρνει - μέσα στις επόμενες 10ετίες, να φθάσει σταδιακά το ΑΕΠ των 4,45 δις USD του 1960 στα 354,46 δις USD το 2008. Αναμφίβολα το βιοτικό επίπεδο του Έλληνα βελτιώθηκε κατά πολύ! Ήρθε και η παγκοσμιοποίηση, αργότερα και η Ενωμένη Ευρώπη (παρέα με το ευρώ) για να ανεβάσουν την προοπτική των νέων πια standard ζωής κάπου πολύ κοντά στο ρετιρέ. Υπάρχουν φορές που τα όνειρα δεν έχουν όρια! Το πώς εξελίχτηκε το ελληνικό όνειρο του 1960 μετά την κορύφωσή του το 2008 μας είναι γνωστό. Η Ελλάδα των χαμένων ευκαιριών αναφερθεί και στους λόγους που οδήγησαν στην μετά το 2008 κρίση, και στο μερίδιο της ευθύνης του καθενός μας (κράτους και πολιτών), και στο τι δεν κάναμε (και εξακολουθούμε να μην κάνουμε), αλλά και στην υπερβολή του ονείρου μας.

Στις σημερινές όμως σκέψεις μας έρχεται να προστεθεί μια άγνωστη βιωματικά (για το μεγαλύτερο τμήμα του πληθυσμού της μεταπολεμικής Ελλάδας) λέξη. Και η λέξη αυτή ακούει στο όνομα φτωχοποίηση. Η έννοιά της δεν φωτογραφίζει τα δεδομένα της κάτω

φάσης ενός οικονομικού κύκλου. Τότε δηλαδή που η ύφεση πρωταγωνιστεί και κατά τη διάρκεια της οποίας ασφαλώς παρατηρείται μείωση του εισοδήματος, της ζήτησης, της απασχόλησης, της παραγωγικής δραστηριότητας, κ.α. Η φτωχοποίηση χαρακτηρίζεται από πιο ανατρεπτικά στοιχεία σε σχέση με αυτά της ύφεσης. Το ανατρεπτικό σχετίζεται με την ένταση (προς το χειρότερο) της οικονομικής αλλαγής, με την μεγάλη (συνήθως) διάρκειά της, αλλά και με τις παρενέργειες που προκαλούνται σε άλλους τομείς της κοινωνική ζωής, όπως η υγεία (ψυχική και σωματική), η αύξηση των παραβατικών συμπεριφορών, η εμφάνιση νέων κοινωνικών - πολιτικών δεδομένων, κ.α.

Σύμφωνα με τα στοιχεία της ΕΣΤΑΤ:

1. Το ποσοστό (%) του πληθυσμού σε κίνδυνο φτώχειας ή σε κοινωνικό αποκλεισμό ήταν 35,7 το 2015 σε σχέση με 27,6 το 2009. Πέραν της αύξησης του περίπου 30% σημασία πρέπει να δοθεί στο ότι αναφερόμαστε στο 35,7 % του πληθυσμού.

2. Το ποσοστό (%) των ατόμων με υλικές στερήσεις ήταν 39,9 το 2015 σε σχέση με 24,1 το 2010. Εδώ η αύξηση του 65,5 % μεταφράζεται ότι οι υλικές στερήσεις αφορούν πλέον το περίπου 40% του πληθυσμού.

Το μέσο ετήσιο εισόδημα των Ελλήνων κατακρημνίστηκε την περίοδο 2008-2017 όπως δείχνει η τελευταία επικαιροποίηση των στοιχείων της Eurostat καθώς το κατά κεφαλήν Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν συρρικνώθηκε στα 17.400 ευρώ το 2017 από 22.600 ευρώ το 2008. Βάσει των στοιχείων, οι Έλληνες έγιναν μέσα σε εννέα χρόνια φτωχότεροι κατά 5.200 ευρώ. Συνέπεια της κρίσης που χτύπησε την Ελλάδα, ήταν να περιοριστεί δραματικά η αγοραστική δύναμη και η κατά κεφαλήν κατανάλωση στη χώρα μας να υποχωρήσει πέρυσι στο 76% του μέσου όρου της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Σε σύγκριση με το 2008, η Ελλάδα κατρακύλησε τέσσερις θέσεις χαμηλότερα στην Ε.Ε., ενώ οι απώλειες ήταν οι μεγαλύτερες, φθάνοντας το 23%. Ακολούθησαν οι Κύπριοι, που έχασαν 2.000 ευρώ ή 8,1% του μέσου εισοδήματός τους την περίοδο 2008-2017 (22.700 ευρώ από 24.700), οι Ιταλοί, με απώλειες 1.800 ευρώ ή 6,4%, οι Λουξεμβουργιανοί, που είναι όμως οι πλουσιότεροι Ευρωπαίοι και το εισόδημα των 81.900 ευρώ το 2008 έπεσε 1.600 ευρώ χαμηλότερα το 2017 (μείωση 2%), και οι Φινλανδοί, οι οποίοι επίσης έχασαν 1.600 ευρώ (35.700 ευρώ από 37.300, δηλαδή απώλειες 4,3%). Όλες οι υπόλοιπες χώρες –ακόμα και η Ιρλανδία, η Πορτογαλία και η Ισπανία, που επίσης βίωσαν την περιπέτεια των Μνημονίων και της σκληρής λιτότητας– κατόρθωσαν,

όπως αναφέρει το Πρώτο Θέμα, είτε να αυξήσουν το κατά κεφαλήν ΑΕΠ τους, είτε τουλάχιστον να το διατηρήσουν σταθερό.

Ακόμα χειρότερη είναι η εικόνα που προκύπτει από τα στοιχεία της Eurostat για την κατά κεφαλήν κατανάλωση και το κατά κεφαλήν ΑΕΠ σε όρους Μονάδων Αγοραστικής Δύναμης, . Οι Μονάδες Αγοραστικής Δύναμης είναι ένα τεχνητό «νόμισμα», που διευκολύνει τις συγκρίσεις τιμών μεταξύ χωρών, καθώς με μία Μονάδα αγοράζει κανείς την ίδια ποσότητα προϊόντων και υπηρεσιών σε όλες τις χώρες. Με αυτόν τον τρόπο υπολογισμού, τόσο το μέσο εισόδημα των Ελλήνων όσο και η μέση κατανάλωσή τους είναι από τα χαμηλότερα στην Ε.Ε. και στην ευρωζώνη. Ειδικότερα, η κατά κεφαλήν κατανάλωση στην Ελλάδα περιορίστηκε στο 76% του μέσου όρου της Ε.Ε. το 2017, από 77% το 2016 και 79% το 2015. Στο ίδιο επίπεδο βρίσκονται η Πολωνία και η Σλοβακία. Ωστόσο, η μεν πρώτη έχει βελτιώσει τις επιδόσεις της, η δε δεύτερη είναι σταθερή. Η υψηλότερη κατά κεφαλήν κατανάλωση σε Μονάδες Αγοραστικής Δύναμης κατεγράφη στο Λουξεμβούργο (132% του κοινοτικού μέσου όρου), στη Γερμανία (122%) και στην Αυστρία (117%).

Στο σημερινό περιβάλλον της οικονομικής και κοινωνικής ζωής - που δεν οικοδομήθηκε με κύριο επιβλέποντα μηχανικό τον μέσο Έλληνα, θα περιμέναμε από κάποιους μεγαλύτερη σοβαρότητα, απόκτηση καλύτερης γνώσης, ικανότητα συνειδητοποίησης της πραγματικής κατάστασης της χώρας, αλλά και αναγνώριση της δική τους συμμετοχής στη διαμόρφωση της σημερινής Ελλάδας.

Κλείνοντας τις σκέψεις μας θα θέλαμε να επισημάνουμε το γεγονός ότι η φτωχοποίηση του Έλληνα το 2017 δεν πρέπει να συγκρίνεται με καταστάσεις που συνόδευσαν τον φτωχό Έλληνα της δεκαετίας του '60. Τότε τα δεδομένα επέτρεπαν το όνειρο για ένα καλύτερο αύριο. Σήμερα βιώνουμε τη μετατροπή του ονείρου σε εφιάλτη, το γκρέμισμα των προσδοκιών, την έλλειψη προοπτικής, και την ύπαρξη αδράνειας!

3.3 Τι προβλήματα αντιμετωπίζουν οι φτωχές χώρες;

Η μεγαλύτερη ανησυχία των πολιτών σε όλο τον πλανήτη είναι η ανεργία. Αυτό προκύπτει από την έρευνα που διενήργησε η εταιρεία Ipsos για τον Ιανουάριο του 2018 εστιάζοντας στα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι κάτοικοι διαφορετικών χωρών ηλικίας έως 65 ετών. Η Βραζιλία με ποσοστό 83% είναι πρώτη στη λίστα των χωρών,

όπου οι κάτοικοι αγωνιούν σε μεγάλο βαθμό για το μέλλον τους. Ακολουθεί το Μεξικό με ποσοστό 82%, η Ιταλία με ποσοστό επίσης 82% και η Ουγγαρία με ποσοστό 76%. Η Νότια Αφρική με ποσοστό 27% (άνοδος 17 ποσοστιαίων μονάδων) και ο Καναδάς 57% (άνοδος 7 ποσοστιαίων μονάδων) «είδαν» τη μεγαλύτερη βελτίωση στην αισιοδοξία του πληθυσμού τους σε σύγκριση με τον Δεκέμβριο του 2017. Στην Βρετανία, το 65% θεωρεί ότι η χώρα βρίσκεται σε λάθος δρόμο, ποσοστό μειωμένο κατά 5 ποσοστιαίες μονάδες σε σύγκριση με τον Δεκέμβριο του 2017.

Στην εν λόγω έρευνα συμμετέχουν η Αργεντινή, η Αυστραλία, το Βέλγιο, η Βραζιλία, ο Καναδάς, η Κίνα, η Γαλλία, η Βρετανία, η Γερμανία, η Ουγγαρία, η Ινδία, το Ισραήλ, η Ιταλία, η Ιαπωνία, η Μαλαισία, το Μεξικό, η Πολωνία, το Περού, η Ρωσία, η Σαουδική Αραβία, η Σερβία, η Νότια Αφρική, η Νότια Κορέα, η Ισπανία, η Σουηδία, η Τουρκία και οι ΗΠΑ. Η Κίνα και η Ινδία έχουν τους πιο αισιόδοξους κατοίκους αναφορικά με το μέλλον των δύο χωρών. Το 92% των Κινέζων πιστεύει ότι η χώρα του ακολουθεί τη σωστή πορεία. Το αντίστοιχο ποσοστό για τους Ινδούς είναι 72%. Στην τρίτη θέση βρίσκεται η Νότια Κορέα με ποσοστό 67%. Ακολουθεί η Σαουδική Αραβία, η οποία αν και δεν κατάφερε να μπει στην τριάδα των πιο αισιόδοξων χωρών, ωστόσο το ποσοστό της είναι από τα πιο υψηλά στη λίστα αγγίζοντας το 65%.

Οι Βραζιλιάνοι, οι Μεξικανοί και οι Ιταλοί είναι από τους πιο απαισιόδοξους λαούς όσον αφορά το μέλλον τους. Μόλις το 17% των Βραζιλιάνων θεωρεί ότι η χώρα του κάνει τα σωστά βήματα. Στην ίδια μοίρα βρίσκονται Μεξικανοί και Ιταλοί, το ποσοστό των οποίων ανέρχεται στο 18% αντιστοίχως. Η Ρωσία τον Ιανουάριο του 2018 σε σύγκριση με τον Δεκέμβριο του 2017 «έπεσε» 12 ποσοστιαίες μονάδες στο βαθμό αισιοδοξίας με το 42% των κατοίκων να εμφανίζεται ικανοποιημένο από την πορεία της χώρας. Πτώση οκτώ ποσοστιαίων μονάδων παρουσίασε και το ποσοστό της Σαουδικής Αραβίας. Στη Βρετανία υπήρξε μία αύξηση πέντε ποσοστιαίων μονάδων σε σύγκριση με τον προηγούμενο μήνα. Έτσι, το 35% των Βρετανών θεωρεί ότι η χώρα βρίσκεται σε καλό δρόμο.

Οι τρεις μεγαλύτερες ανησυχίες των κατοίκων στον κόσμο είναι οι εξής:

Ανεργία: Με το μέσο όρο των καταφατικών απαντήσεων των ερωτηθέντων να αγγίζει το 35%. Το μεγαλύτερο ποσοστό καταγράφηκε στη Νότια Κορέα (65%) και στην Ιταλία (64%). Η

ανεργία ανησυχεί τους Ρώσους σε ποσοστό 55% καταγράφοντας αύξηση 24 ποσοστιαίων μονάδων σε σύγκριση με τον προηγούμενο μήνα. Οι Γερμανοί ανήκουν στους λαούς που ανησυχούν αρκετά λιγότερο σε σύγκριση με τους υπόλοιπους. Το ποσοστό τους ανέρχεται στο 11% μειωμένο κατά δύο ποσοστιαίες μονάδες σε σύγκριση με τον προηγούμενο μήνα.

Διαφθορά: Ο μέσος όρος των καταφατικών απαντήσεων των ερωτηθέντων έφτασε το 34%. Η διαφθορά είναι η μεγαλύτερη ανησυχία των Νότιο-Αφρικανών (68%) και στη συνέχεια των κατοίκων της Μαλαισίας (64%). Η Γερμανία και η Σουηδία με ποσοστό 10% αντιστοίχως ανήκουν στις χώρες, όπου οι κάτοικοι ανησυχούν ελάχιστα για τη διαφθορά.

Φτώχεια-Κοινωνικές ανισότητες: Ο μέσος όρος των καταφατικών απαντήσεων των ερωτηθέντων κυμάνθηκε στο 34%. Σε αυτή την κατηγορία το υψηλότερο επίπεδο το συγκεντρώνει η Ρωσία, όπου ποσοστό 58% των κατοίκων είναι ιδιαίτερα προβληματισμένο για την φτώχεια και τις κοινωνικές ανισότητες στη χώρα. Ακολουθεί η Ουγγαρία με ποσοστό 56%. Η Αμερική εμφανίζει το μικρότερο ποσοστό, το οποίο είναι 17%.

Επίσης, οι κάτοικοι ανά τον κόσμο ανησυχούν για την εγκληματικότητα, το σύστημα υγείας, την εκπαίδευση, τους φόρους, την τρομοκρατία, την ηθική παρακμή, τη μετανάστευση κ.α. αλλά σε μικρότερα ποσοστά.

4. Η βοήθεια που μπορεί να προσφέρει η Παγκόσμια Τράπεζα στις φτωχές χώρες

4.1 Δράσεις ενάντια στη φτωχοποίηση

Ο αριθμός των ανθρώπων οι οποίοι ζουν υπό συνθήκες απόλυτης φτώχειας μειώθηκε κατά 100 και πλέον εκατομμύρια (12%) σε παγκόσμιο επίπεδο, παρά την επιβράδυνση της οικονομικής ανάπτυξης. Η ΠΤ εξήγησε ότι 767 εκατομμύρια άνθρωποι σε όλο τον κόσμο ζούσαν με λιγότερο από 1,90 δολάριο την ημέρα το 2013 -το τελευταίο έτος για το οποίο έχει διαθέσιμα συνολικά στοιχεία-από 881 εκατομμύρια την αμέσως προηγούμενη χρονιά, με τη μεγαλύτερη αύξηση των εισοδημάτων να καταγράφεται στην Ασία.

Τα στοιχεία που συγκεντρώθηκαν μοιάζουν να επιβεβαιώνουν την πρόοδο η οποία έχει επιτευχθεί στις προσπάθειες μείωσης της φτώχειας τα τελευταία 25 χρόνια. Σε διεθνές επίπεδο οι φτωχοί ήταν 1,1 δισεκατομμύριο λιγότεροι το 2013 από ότι το 1990, παρά την αύξηση του πληθυσμού, σύμφωνα με την ΠΤ. Τα ευρήματα του θεσμού σημαίνουν ότι ο στόχος των Ηνωμένων Εθνών για τον τερματισμό της ακραίας φτώχειας ως το 2030 έχει έλθει πιο κοντά, σύμφωνα με την ΠΤ.

Όμως η επίτευξη αυτού του στόχου θα απαιτήσει επίσης τη μείωση των εμμενουσών ανισοτήτων, που αποτελούν σημαντική απειλή, προειδοποίησε. «Η επίτευξη των στόχων της διεθνούς κοινότητας ως το 2030 θα απαιτήσει πράγματι ο κόσμος να προσπαθήσει να μειώσει τις ανισότητες και να κάνει την ανάπτυξη ευρύτερη», τόνισε ο Φρανσίσκο Φερέιρα, ένας σύμβουλος της Ομάδας Έρευνας για την Ανάπτυξη της Παγκόσμιας Τράπεζας, μιλώντας σε δημοσιογράφους τηλεφωνικά.

Οι εισοδηματικές ανισότητες διευρύνθηκαν την εικοσιπενταετία ως το 2013, σύμφωνα με την ΠΤ. Μεταξύ του 2008 και του 2013, τα εισοδήματα του πλουσιότερου 60% αυξήθηκαν ταχύτερα από αυτά του φτωχότερου 40% σε περίπου μισές από τις 84 χώρες για τις οποίες δημοσιοποίησε στοιχεία η ΠΤ. Για να μειωθούν οι ανισότητες, η Παγκόσμια Τράπεζα καλεί τις χώρες που πλήττονται περισσότερο να

επενδύσουν κυρίως στην παιδική ηλικία, να εγγυηθούν την διεύρυνση της ιατρικής και φαρμακευτικής κάλυψης και να προσφέρουν βοήθεια σε ρευστό στους πιο φτωχούς πολίτες τους.

Πάντως τα πιο πρόσφατα δεδομένα δείχνουν πως οι ανισότητες μειώθηκαν σε 40 και πλέον κράτη ανάμεσά τους στη Βραζιλία, το Περού, το Μαλί και την Καμπότζη, κατά την ίδια πηγή. Το 50% και πλέον εξ όσων τελούν σε κατάσταση ακραίας φτώχειας ζει στην υποσαχάρια Αφρική. Το ένα τρίτο των φτωχότερων πολιτών του κόσμου ζει στη Νότια Ασία.

Στη μείωση της φτώχειας πρωτοστάτησαν χώρες της ανατολικής Ασίας και της περιοχής Ασίας-Ειρηνικού, κυρίως η Κίνα, η Ινδονησία και η Ινδία, σύμφωνα με την ΠΤ. Η Παγκόσμια Τράπεζα ανέφερε ότι ο αριθμός των ανθρώπων που ζουν σε συνθήκες ακραίας φτώχειας πιθανόν μειώθηκε το 2015 σε ποσοστό κάτω από το 10% του παγκόσμιου πληθυσμού για πρώτη φορά.

4.2 Πως μπορεί να βοηθήσει μια φτωχή χώρα

Η Παγκόσμια Τράπεζα μπορεί να βοηθήσει μια φτωχή χώρα μέσω της δανειοδότησης: Όσον αφορά για την προετοιμασία και την έγκριση των δανείων, ο μελλοντικός δανειζόμενος προσδιορίζει και εκπονεί μια πρόταση/μελέτη προγράμματος και η Τράπεζα με τη σειρά της ελέγχει τη βιωσιμότητα αυτής της πρότασης.

Η Π.Τ. δίνει μεγάλη σημασία τόσο στην ποιότητα, όσο και στην πληρότητα των μελετών, πάνω στις οποίες στηρίζονται οι αιτήσεις των δανείων. Από την πλευρά της η Τράπεζα, προσφέρει τεχνική βοήθεια για να πραγματοποιηθούν αυτές οι μελέτες και αυτό γιατί οι αναπτυσσόμενες χώρες δεν έχουν πολλές φορές την απαραίτητη τεχνική και διοικητική υποδομή. Τυπικά οι αιτήσεις είναι στην ευθύνη της κάθε κυβέρνησης, αν και η Π.Τ. αναμειγνύεται από πολύ νωρίς.

Η τελική έκθεση που συνοδεύει την αίτηση για δάνειο, περιλαμβάνει μια λεπτομερή μελέτη των οικονομικών στοιχείων του έργου, με βάση τις τεχνικές μεθόδους και αναλύσεις που έχει διαμορφώσει η Τράπεζα. Στη συνέχεια εξετάζονται όλες οι πλευρές του έργου π.χ. κοινωνικές, επιπτώσεις στο περιβάλλον και κυρίως οι οργανωτικές και οι διοικητικές. Κατά τη διάρκεια των διαπραγματεύσεων, η Τράπεζα και ο δανειζόμενος, συμφωνούν σχετικά με το στόχο ανάπτυξης, τα συστατικά, τα αποτελέσματα, τα κεφάλαια και το σχέδιο εφαρμογής.

Από τη στιγμή που η Τράπεζα εγκρίνει το δάνειο, ο οφειλέτης πια, θέτει σε εφαρμογή το πρόγραμμα (που δανειοδοτήθηκε), πάντα σύμφωνα με τους όρους που συμφώνησε με την Τράπεζα. Η Τράπεζα από την πλευρά της εποπτεύει την πραγματοποίηση του έργου και αξιολογεί τα αποτελέσματα, ελέγχει τα τελικά σχέδια, την επιλογή συμβούλων, την ανάθεση εργολαβιών και άλλα πολλά. Έλεγχος γίνεται, γιατί γνωστό είναι ότι, ειδικά στην περίπτωση ανάθεσης εργολαβιών, οι κρατικές προμήθειες και εργολαβίες είναι εστίες διαφθοράς, κατάσταση που συμβαίνει όχι μόνο στις αναπτυσσόμενες, αλλά και στις ανεπτυγμένες χώρες.

Ένας διεθνής φορέας χρηματοδότησης, όπως η Π.Τ., πρέπει να ασκεί έλεγχο, ώστε να μην υπάρχει εκμετάλλευση του δανείου από πολιτικά οφέλη ή προς όφελος των κυβερνώντων (η Τράπεζα και γι' αυτό το λόγο, διενεργεί διεθνείς μειοδοτικούς διαγωνισμούς). Βέβαια ο έλεγχός της διαφέρει από περίπτωση σε περίπτωση, ο οποίος εξαρτάται και από το αν έχει εμπιστοσύνη η ίδια η Τράπεζα στις ικανότητες των υπηρεσιών που θα εκτελέσουν το έργο.

Οι οικονομικοί όροι των δανείων, είναι σχετικά ομοιόμορφοι και δεν μεταβάλλονται ανάλογα με το βαθμό φερεγγυότητας του δανειζομένου. Η εξόφληση των δανείων, αρχίζει 3-5 χρόνια μετά την έγκριση και εκταμίευσή του και τελειώνει μέχρι και 30 χρόνια μετά, αν και τα περισσότερα δάνεια είναι 15-20 ετών.

Οι νομικοί όροι που διέπουν τα δάνεια της Π.Τ., διατυπώνονται σε 2 κύρια νομικά κείμενα:

- Στους Γενικούς Όρους, που είναι συλλογή πάγιων συμβατικών ρητρών, οι οποίοι εφαρμόζονται σε όλες τις συμβάσεις δανείου, βέβαια στο βαθμό που η ίδια η σύμβαση δε λέει κάτι αντίθετο.
- Στην ίδια τη Σύμβαση του δανείου, μεταξύ Τράπεζας και δανειοδοτούμενου κράτους, η οποία μερικές φορές μπορεί να περιέχει διατάξεις που να περιορίζουν τη μελλοντική συμπεριφορά του δανειζόμενου. Για παράδειγμα, ότι θα διατηρήσει σε καλή κατάσταση το έργο, για το οποίο δόθηκε το δάνειο. Η σύμβαση δανείου θα πρέπει να σημειωθεί, ότι παραπέμπει και στους γενικούς όρους και σε ειδικούς.

Σε περίπτωση που αυτός που δανείζεται, δεν είναι η ίδια η κυβέρνηση, αλλά για παράδειγμα μια ιδιωτική επιχείρηση, τότε συνάπτεται και μια σύμβαση εγγύησης μεταξύ της Τράπεζας και της χώρας όπου θα

εκτελεστεί το δανειοδοτούμενο έργο. Πάντα όμως υπάρχει και η περίπτωση επιβολής κάποιας κύρωσης, για διάφορους λόγους.

Κάποιοι από αυτούς τους λόγους είναι οι εξής:

- 1) Η μη εκπλήρωση από το δανειζόμενο, της υποχρέωσης πληρωμής σε σχέση με οποιοδήποτε άλλο δάνειο.
- 2) Η παρουσία «έκτακτης κατάστασης» που καθιστά απίθανη την πραγματοποίηση του έργου.
- 3) Η ανεύρεση ουσιώδους σφάλματος ως προς οποιαδήποτε διαβεβαίωση από μέρους του οφειλέτη.
- 4) Γεγονότα που προβλέπονται στην κατ'ιδίαν σύμβαση.

Η βαρύτερη κύρωση που μπορεί να επιβληθεί είναι η επιτάχυνση της λήξης του δανείου.

4.3 Ποιοι κίνδυνοι ελλοχεύουν

Είναι ξεκάθαρο ότι η παγκόσμια κρίση που αντιμετωπίζει – για άλλη μια φορά – ο αναπτυσσόμενος κόσμος είναι σαφώς πιο περίπλοκη και ακανθώδης, από τα παγκόσμια προβλήματα, που είχαν οι χαροκαμένες πολιτείες στην πρώτη μεταπολεμική εποχή.

Η απόπειρα του Ταμείου και της Τράπεζας να επιλύσουν τα σύγχρονα αυτά χρηματοπιστωτικά γεγονότα ήταν να «παγώσουν» τις οικονομίες, σταθεροποιώντας δηλαδή τους δείκτες της παγκόσμιας οικονομίας μέσω της τόκο-εισπρακτικής διαδικασίας. Με λίγα λόγια, αντί να συνδράμει στην ανοικοδόμηση των ευαίσθητων οικονομιών, αυξάνει τα επίπεδα του χρέους των χωρών που πλήττονται από τους κερδοσκοπικούς μηχανισμούς, με τα υπέρογκα πια πιστωτικά ποσά να στραγγαλίζουν την παραγωγική διαδικασία στο εσωτερικό των κρατών, κάνοντας τον επιχειρηματικό κόσμο να πτωχεύει και το εργασιακό δυναμικό να μένει άνεργο. Είναι το δυσβάσταχτο επίπεδο των δόσεων για την αποπληρωμή του χρέους των οφειλετών που ξεπαστρεύει προοδευτικά κάθε υγιή παραγωγική δραστηριότητα.

Φαίνεται λοιπόν πως οι διεθνείς οικονομικοί θεσμοί ρίχνουν περισσότερο λάδι στη φωτιά που σιγοκαίει, καθώς όπου μα όπου έχουν παρέμβει οι πολιτικές τους ακολουθούν τα ίδια πατήματα, παρά το γεγονός ότι δεν έχουν σταθεροποιήσει πουθενά την κατάσταση, εκτός κι αν σταθεροποίηση αποκαλούμε τον πλήρη στραγγαλισμό της παραγωγικής δραστηριότητας και τον μηδενισμό των δεικτών!

Κι έτσι αντί να θεραπεύσουν το πρόβλημα και να ενθαρρύνουν την ανάπτυξη των τρωτών αυτών οικονομιών, τα μέτρα του ΔΝΤ έχουν το ακριβώς αντίθετο αποτέλεσμα: αποσάθρωση των κρατικών θεσμών, κατάργηση των προστατευτικών οικονομικών φραγμών και ηθελημένη οικονομική εξαθλίωση μεγάλων πληθυσμιακών ομάδων μέσω εξαντλητικών φοροεισπρακτικών πολιτικών.

Κι εδώ κρύβεται ίσως το πλέον τρωτό τμήμα της οικονομικής πολιτικής της ΠΤ, αυτό που την αφήνει έκθετη στην κριτική: η παραγωγή φτώχειας δηλαδή και η αύξηση των δεικτών ανεργίας. Οι μεταρρυθμίσεις που προωθεί ο οργανισμός επηρεάζουν την αγορά εργασίας μέσω της διαβόητης «ρύθμισης του κόστους ανεργίας», τον δραστικό περιορισμό δηλαδή του συνολικού κόστους της αγοράς εργασίας. Κι έτσι υπονομεύεται ανοιχτά η ανάπτυξη της τοπικής καταναλωτικής βιομηχανίας, καθώς καταστρέφονται τα ίδια τα θεμέλια της αγοράς μέσω στριφνών «αναπτυξιακών» πολιτικών που πνίγουν κάθε ιδιωτική πρωτοβουλία.

Το εξαγόμενο το γνωρίζουμε πια καλά: σάρωμα του επιχειρηματικού κόσμου, κύμα πτωχεύσεων και εκτίναξη των δεικτών ανεργίας. Και τότε έρχονται οι ξένοι σωτήρες, οι πολυεθνικοί κολοσσοί, για να ολοκληρώσουν τη ζοφερή εικόνα των μεταρρυθμίσεων, την ίδια ώρα που οι ακόμα πιο ευάλωτες τώρα εθνικές οικονομίες μένουν ακόμα πιο παραδομένες στις κερδοσκοπικές προθέσεις των επιτήδειων. Φαίνεται πως η συρρίκνωση των τοπικών οικονομιών μόνο τυχαίο «υποπροϊόν» της παρέμβασης του Ταμείου δεν είναι, καθώς ο στραγγαλισμός της αγροτικής αυτάρκειας και η στροφή της οικονομίας σε εξαγωγικά μονοπάτια αποτελεί παγκόσμια σταθερά στη λίστα των διαρθρωτικών μέτρων που επιβάλλει.

Κανείς δεν ισχυρίζεται φυσικά πως όλα τα προβλήματα που αντιμετωπίζει η παγκόσμια οικονομία, είτε μιλάμε για τις προκλήσεις των αναπτυσσόμενων χωρών είτε για τις απόπειρες ανάπτυξης των αναπτυσσόμενων οικονομιών, πυροδοτούνται από τις πολιτικές που ακολουθούν οι διεθνείς δομές που ξεπήδησαν από το Bretton Woods το 1944. Η οικονομική δυσπραγία και αληθινή είναι και περίπλοκη στην εξέλιξή της και πολλές χώρες τίθενται αντιμέτωπες με τα νέα δεδομένα αποτυγχάνοντας να προσαρμοστούν στις επιταγές του νέου παγκοσμιοποιημένου κόσμου μας.

Είναι ωστόσο εξίσου αληθές ότι ΔΝΤ και Παγκόσμια Τράπεζα επιδεινώνουν τα ήδη υπάρχοντα προβλήματα κλιμακώνοντας (αν όχι μεθοδεύοντας ενεργά) τις παρενέργειές τους, πριν πυροδοτήσουν μια

σειρά ακόμα από μέτρα που λειτουργούν προς την κατεύθυνση της όξυνσης των αντιθέσεων και της μεταφοράς του πλούτου από τον φτωχό Νότο στον πλούσιο Βορρά. Κι έτσι δεν είναι λίγοι οι επικριτές που βλέπουν πίσω από τη δράση του ΔΝΤ έναν νέο αποικιοκρατικό μηχανισμό, που λειτουργεί στα ίδια μάλιστα πλαίσια της ασύστολης καταδυνάστευσης.

Είναι όμως και το άλλο: ΔΝΤ και Παγκόσμια Τράπεζα έχουν καταφέρει να προκαλέσουν περισσότερη καταστροφή παρά ανοικοδόμηση σε πολλούς ακόμα τομείς, από τους οποίους ξεχωρίζει η κρατική διαφθορά, ο άμεσος στόχος πολλών παρεμβατικών πολιτικών. Όχι μόνο δεν πατάσσεται η αυθαιρεσία και η διαφθορά, αλλά μέσα στο νέο ασφυκτικό πλαίσιο της λιτότητας φαίνεται αντιθέτως να ευνοείται και να ανθεί, υπονομεύοντας κάθε κυβερνητική πολιτική που κινείται προς τη σωστή κατεύθυνση.

Τα διαβόητα SAPS είναι πακέτα μέτρων που προωθούνται από ΔΝΤ και Παγκόσμια Τράπεζα σε χώρες που πλήττονται από κρίση για να αντιστρέψουν το χρηματοπιστωτικό κλίμα και να επιφέρουν σταθερότητα και γιατί όχι ανάπτυξη. Τι περιλαμβάνουν; Υποτίμηση του νομίσματος, δραστικές φορολογικές μεταρρυθμίσεις, κατάργηση δασμών, απελευθέρωση τιμών και άλλες νεοφιλελεύθερες πολιτικές.

Ιστορικά βέβαια, καθώς πλέον είμαστε σε θέση να αποτιμούμε τη δράση του ΔΝΤ στη βάση του ιστορικού ορίζοντα, η εφαρμογή των Προγραμμάτων Διαρθρωτικής Πολιτικής έχουν εντελώς αντίθετες συνέπειες: αποσταθεροποίηση των εθνικών νομισμάτων και περαιτέρω απορρύθμιση της αγοράς, κάτι που συνεπάγεται απαρέγκλιτα την υποβάθμιση των οικονομιών. Εκπαιδευτικές δομές κλείνουν, τα δημόσια συστήματα υγείας μαστίζονται και ξεσπούν ακόμα και λιμοί (στις αναπτυσσόμενες χώρες) ως αποτέλεσμα της ύποπτης δράσης τους.

Κι αν στην ιδρυτική πράξη της Παγκόσμιας Τράπεζας ο στόχος της ήταν η μείωση της παγκόσμιας φτώχειας και η προστασία του περιβάλλοντος, οι πολιτικές που προωθεί έχουν οδηγήσει στην πρωτοφανή αποψίλωση των δασών και την πρωτόγνωρη εξάντληση των φυσικών πηγών, καθώς οι χώρες που δέχονται τη βοήθειά της πρέπει πάση θυσία να παράγουν πολύ για να εξάγουν και να μπορούν έτσι να αποπληρώνουν τις δόσεις.

Είναι ακριβώς η αμφιβόλου στόχου δράση των Προγραμμάτων Διαρθρωτικής Πολιτικής που έχουν κάνει τους επικριτές να μιλούν για οικονομικές γενοκτονίες, μαζικές ξεθεμελιώσεις τοπικών οικονομιών

δηλαδή μέσω μεταρρυθμίσεων που δεν είναι καθόλου προφανές ποιον ωφελούν. Η παραγωγή ανισοτήτων από την κατάφωρη χειραγώγηση της παγκόσμιας οικονομίας από ΔΝΤ και Παγκόσμια Τράπεζα μόνο συμπτωματική δεν μπορεί να είναι.

Οι προαναφερθείσες αρνητικές συνέπειες που προκαλούνται από τις διεθνείς δομές που ξεπήδησαν από το συνέδριο του Bretton Woods κάνουν ορατό το γιατί αντιστέκονται σθεναρά στον παρεμβατισμό τους τόσες και τόσες χώρες, σε όποιο τμήμα του δίπολου ανάπτυξης κι αν αυτές ανήκουν.

Θα πάρουμε ως υπόδειγμα το μοντέλο ανάπτυξης που ακολουθήθηκε στη Σομαλία, την κτηνοτροφική οικονομία δηλαδή που βασιζόταν στην ανταλλακτική δραστηριότητα μεταξύ νομάδων βοσκών και γεωργών. Η παρέμβαση ΔΝΤ και Παγκόσμιας Τράπεζας στη δεκαετία του 1980 δημιούργησε μια ανείπωτη αγροτική κρίση στο εσωτερικό της χώρας, μέσω της εγκαθίδρυσης επιζήμιων οικονομικών μέτρων που έφεραν τη δυσπιστία στις συναλλαγές μεταξύ κτηνοτροφικού και αγροτικού κόσμου.

Σήμερα είναι πια αρκετά πασιφανής ο ρόλος των δομών που ξεπήδησαν από το Bretton Woods στη διαχείριση των παγκόσμιων κρίσεων. Κι αν ΔΝΤ και Παγκόσμια Τράπεζα ιδρύθηκαν για να φέρουν την ανάπτυξη και την ειρήνη στον πλανήτη, οι εμφανικές αυτές διακηρύξεις καταστρατηγήθηκαν εμφανώς στην πορεία, λειτουργώντας πια ως Δούρειος Ίππος των ισχυρών στην περαιτέρω εξαθλίωση των αδύναμων. Οι πολιτικές τους κάνουν περισσότερο κακό παρά καλό αφήνοντας πολλούς να αναρωτιούνται τόσο για την ασύδοτη δράση τους όσο και για το απροκάλυπτα οφθαλμοφανές του πράγματος.

Τα θύματα ωστόσο της οικονομικής γενοκτονίας που επιφέρουν ευθέως ή εμμέσως οι πολιτικές ΔΝΤ και Παγκόσμιας Τράπεζας δεν είναι παρά μια μικρή υποσημείωση στον αγώνα της οικονομικής ελίτ για περαιτέρω πλούτο.

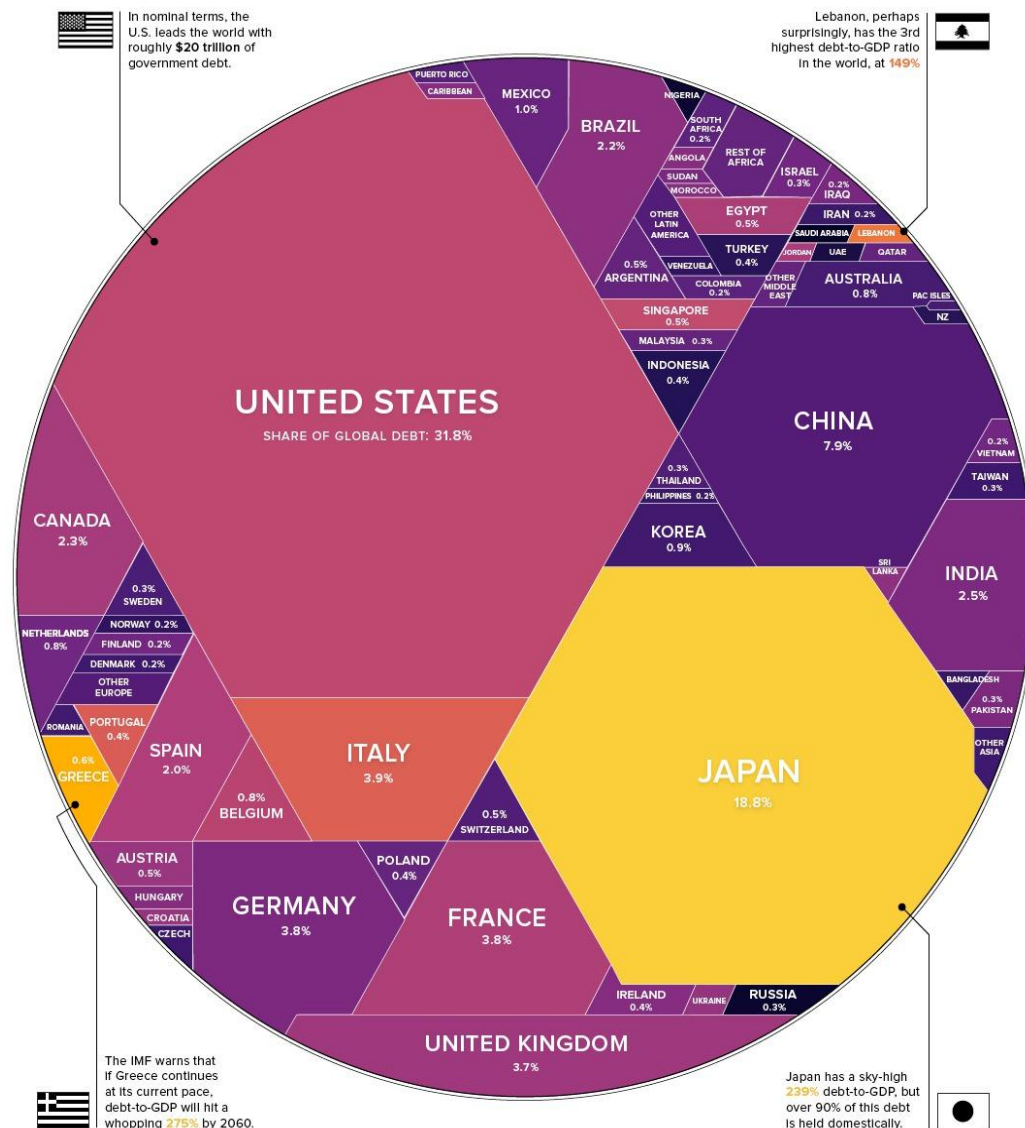
UNITED NATIONS OF DEBT

HOW MUCH GOVERNMENT DEBT EXISTS?

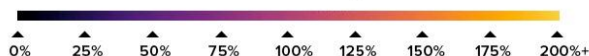
According to most recent estimates by the IMF, governments have accumulated **\$63 trillion** in total - and the U.S. makes up almost a third of that amount.

Percentage of World Debt

BY COUNTRY

Debt as a Percentage of GDP

5. Οι προκλήσεις του αύριο

5.1 Οι μελλοντικές εξελίξεις

Για αυξανόμενους κινδύνους και «μαύρα σύννεφα» προειδοποιεί η Παγκόσμια Τράπεζα στην ετήσια εκτίμησή της για τις προοπτικές της παγκόσμιας οικονομίας- φόβους που συμερίζονται στο σύνολό τους αναλυτές διεθνών οργανισμών και οίκων.

Η ακραία φτώχεια και οι συγκρούσεις πηγαίνουν χέρι-χέρι. Μέχρι το 2030, περίπου το 85% των εξαιρετικά φτωχών ανθρώπων -εκείνων που ζουν με λιγότερο από 1,90 δολάρια την ημέρα- θα ζουν σε εύθραυστα περιβάλλοντα, που επηρεάζονται ή απειλούνται από πόλεμο και άλλες συγκρούσεις. Ο αριθμός των ένοπλων συγκρούσεων ανά τον κόσμο είναι κατά 65% υψηλότερος από ό, τι πριν από μια δεκαετία. Πολλές από αυτές τις συγκρούσεις είναι εμφύλιοι πόλεμοι, οι οποίοι τείνουν να διαρκούν περισσότερο από τους διακρατικούς πολέμους και είναι πολύ πιθανότερο να επαναληφθούν μετά την επίτευξη ειρηνευτικής συμφωνίας.

Ενώ όμως οι περισσότεροι εστιάζουν στην επιβράδυνση της Κίνας, για την Τράπεζα η απειλή είναι πολύ μεγαλύτερη για τις μεγάλες ανεπτυγμένες οικονομίες. Οι ειδικοί της Παγκόσμιας Τράπεζας προβλέπουν ότι η παγκόσμια οικονομία θα αναπτυχθεί με ρυθμούς 2,9% φέτος και 2,8% το 2020. Η μεγαλύτερη οικονομία του πλανήτη, η αμερικανική, προβλέπεται να κατεβάξει συνεχώς ταχύτητα και να φτάσει στο 2021 αναπτυσσόμενη με ρυθμούς 1,6% έναντι 2,9% πέρυσι. Αυτό, όπως εξηγούν, θα είναι συνέπεια της εξασθένησης του αντίκτυπου των φοροελαφρύνσεων Τραμπ.

Τα σύννεφα, όμως, θα είναι ακόμη πιο πυκνά για την Ευρωζώνη και την Ιαπωνία, που θα αναπτύσσονται έως και το 2021 με ρυθμούς αισθητά χαμηλότερους των ΗΠΑ. Στον αντίποδα οι αναδυόμενες και αναπτυσσόμενες οικονομίες, με εξαίρεση την Κίνα, θα ανεβάσουν ταχύτητα. Ακόμη και ο δράκος της Ασίας, όμως, θα αναπτύσσεται με ρυθμούς 6%, που μπορεί να είναι κατά πολύ βραδύτεροι από τον μέσο όρο της περιόδου 1980-2010, αλλά θεωρούνται άκρως ικανοποιητικοί.

Οι παραπάνω εκτιμήσεις παρουσιάζουν ουσιαστικά μία «ομαλή προσγείωση» της παγκόσμιας οικονομίας. Τα πράγματα, όμως, θα μπορούσε να είναι πολύ χειρότερα, προειδοποιεί η Τράπεζα, εάν δε

δοθεί τέλος στον εμπορικό πόλεμο ΗΠΑ- Κίνας. Πρόκειται για τις δύο μεγαλύτερες οικονομίες του πλανήτη και οι δασμοί, που επέβαλαν πέρυσι, επηρεάζουν προς το παρόν το 2,5% του παγκόσμιου εμπορίου. Αν ωστόσο η προθεσμία του Μαρτίου λήξει χωρίς συμφωνία και η αμερικανική πλευρά κάνει πράξη τις απειλές της, η επίδραση θα πολλαπλασιαστεί. ΗΠΑ και Κίνα καλύπτουν συνολικά το 20% του παγκόσμιου εμπορίου και το 40% του παγκόσμιου ΑΕΠ. Εάν η σύγκρουση μεταξύ τους επιδεινωθεί, θα είναι κάτι «που θα γίνει αισθητό σε κάθε γωνιά του πλανήτη» διαμηνύουν οι αναλυτές της Παγκόσμιας Τράπεζας.

Ως δεύτερο μεγάλο κίνδυνο προσδιορίζουν το Brexit. Ένα no deal θα κατέφερε ισχυρό πλήγμα όχι μόνο στη βρετανική οικονομία, αλλά συνολικά στη γηραιά ήπειρο, ενώ θα επηρέαζε σε μεγάλο βαθμό και τις χώρες της Βόρειας Αφρικής, που είναι στενά συνδεδεμένες με την Ευρώπη. Αξίζει να θυμίσουμε ότι εμπορικός πόλεμος και Brexit είναι οι δύο κύριοι παράγοντες, που οδήγησαν σε βουτιά τη βιομηχανική παραγωγή και τις παραγγελίες στη Γερμανία το Νοέμβριο. Εκτιμάται ότι μετά και τη συρρίκνωσή της το τρίτο τρίμηνο του 2018- για πρώτη φορά από το 2015- στα τέλη του περασμένου έτους η μεγαλύτερη ευρωπαϊκή οικονομία παγιδεύθηκε σε τεχνική ύφεση.

Η περιοχή των Δυτικών Βαλκανίων είναι ιδιαίτερα ευάλωτη στις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής, όπως η ξηρασία, οι πλημμύρες (πιο συχνές φυσικές καταστροφές) υπογραμμίζει, στην πρόσφατη έκθεσή της, η Παγκόσμια Τράπεζα.

«Η Ευρώπη και την Κεντρική Ασία είναι ευάλωτη σε συνολική αβεβαιότητα, και αντιμετωπίζει αρκετές μακροχρόνιες προκλήσεις, συμπεριλαμβανομένης της γήρανσης του πληθυσμού, μείωση της παραγωγικότητας, αποδυνάμωση των επενδύσεων και την κλιματική αλλαγή. Τα καλά νέα είναι ότι υπάρχουν μια σειρά από διαθέσιμες επιλογές πολιτικής για την τόνωση της ανάπτυξης και την άμβλυνση αυτών των προκλήσεων», δήλωσε ο Κιρίλ Μίλερ, αντιπρόεδρος της Παγκόσμιας Τράπεζας, αρμόδιος για την Ευρώπη και την Κεντρική Ασία.

Από την έκθεση της Παγκόσμιας Τράπεζας προκύπτει, επίσης, ότι η περιφερειακή ανάπτυξη αναμένεται να σημειώσει μέτρια άνοδο την περίοδο 2020-21, καθώς η αναμενόμενη σταδιακή ανάκαμψη στην Τουρκία αντισταθμίζει τη συγκράτηση της δραστηριότητας στην Κεντρική Ευρώπη. Ωστόσο – υπογραμμίζεται στην ίδια έκθεση – οι

μακροπρόθεσμες προκλήσεις της περιοχής εξακολουθούν να είναι τεράστιες.

Η Παγκόσμια Τράπεζα σημειώνει ότι το μερίδιο του πληθυσμού σε ηλικία εργασίας στην περιοχή μειώθηκε δραματικά και προσθέτει ότι η ανοδική τάση των επενδύσεων επιβραδύνθηκε απότομα, από ένα μέσο όρο άνω του 15% κατά τα πέντε έτη πριν από την παγκόσμια οικονομική κρίση του σε έναν μέσο όρο 1,6% κατά την περίοδο 2014 – 18. Η ανάπτυξη στην περιοχή της Ευρώπης και της Κεντρικής Ασίας επιβραδύνθηκε σε 3,1% συνολικά το 2018 και προβλέπεται να μειωθεί στο 2,1% το 2019. Επίσης, αναμένεται επιτάχυνση της ανάπτυξης στην Αλβανία και τη Σερβία και επιβράδυνση του ρυθμού οικονομικής ανάπτυξης στην Τουρκία, στο 1,0% για το 2019, έναντι 7,4% το 2017.

Επιπλέον σε μια περίοδο ραγδαίας τεχνολογικής ανάπτυξης και αλμάτων στην τεχνητή νοημοσύνη και τη ρομποτική, οι κυβερνήσεις ανά την υφήλιο δεν πρέπει να ξεχνούν τους παραδοσιακούς τομείς της οικονομίας, οι οποίοι θα εξακολουθήσουν να «γεννούν» ανάπτυξη και απασχόληση. Υπό αυτή την έννοια, ο τουρισμός, αλλά και η γεωργία είναι δύο παραδοσιακοί κλάδοι με προοπτική για το μέλλον, και στην αγορά εργασίας, ενώ παρότι τα ρομπότ μάλλον θα υποκαταστήσουν μια σειρά από εργαζόμενους σε διάφορους τομείς, το ανθρώπινο δυναμικό σε επαγγέλματα και λειτουργήματα όπως αυτά των πολιτικών ή των δημοσιογράφων φαίνεται ότι θα παραμείνει, προς το παρόν τουλάχιστον, αναντικατάστατο.

Τις παραπάνω εκτιμήσεις, καθώς και την πεποίθηση ότι το μέλλον της εργασίας στην εποχή της 4ης Βιομηχανικής Επανάστασης δεν είναι τελικά τόσο απαισιόδοξο όσο γενικά πιστεύεται, εξέφρασε απόψε, από τη Θεσσαλονίκη, ο πρώην αναπληρωτής πρωθυπουργός της Βουλγαρίας, Συμεών Ντιάνκοφ (διευθυντής ερευνών στην έκθεση «World Development Report 2019» της Παγκόσμιας Τράπεζας, διευθυντής του Financial Markets Group του LSE (Χρηματιστηρίου Αξιών του Λονδίνου) και πρώην υπουργός Οικονομικών της Βουλγαρίας. Μιλώντας σε εκδήλωση του Συνδέσμου Βιομηχανιών Ελλάδος (ΣΒΕ), ο ίδιος –επικαλούμενος τα ευρήματα της Έκθεσης για την Παγκόσμια Ανάπτυξη 2019 της Παγκόσμιας Τράπεζας- επισήμανε ότι στις χώρες της Ευρώπης (εξαιρουμένου του Ηνωμένου Βασιλείου, που έχει διαφορετικά χαρακτηριστικά), παρότι η τεχνολογία θα υποκαταστήσει κάποιες θέσεις εργασίας στο πεδίο της βιομηχανικής απασχόλησης, θα δημιουργηθούν άλλες.

«Στα επόμενα χρόνια ο τουρισμός εκτιμάται ότι θα έχει μεγαλύτερο μερίδιο της παγκόσμιας οικονομίας, γιατί οι άνθρωποι θα ζούμε περισσότερο, θα ξοδεύουμε περισσότερα και θα ταξιδεύουμε πιο πολύ. Ο τουρισμός αναπτύσσεται ταχύτερα από ότι η βιομηχανία του λογισμικού σε όρους δημιουργίας θέσεων εργασίας και η τάση αυτή θα συνεχιστεί» σημείωσε ο κ. Ντιάνκοφ, υπογραμμίζοντας την ευκαιρία που συνεπάγεται αυτό το γεγονός για την Ελλάδα, ως έναν από τους πιο δημοφιλείς τουριστικούς προορισμούς παγκοσμίως. Παράλληλα, τόνισε, σημαντικό μέρος των ευκαιριών απασχόλησης σε αρκετές χώρες θα δημιουργηθεί στα επόμενα χρόνια στον τομέα της γεωργίας. «Άρα, το πρώτο βασικό μου μήνυμα απόψε είναι να μην ξεχνάμε τους παραδοσιακούς τομείς της οικονομίας, όπως ο τουρισμός και η γεωργία (...) Άρα το ζητούμενο για τις κυβερνήσεις είναι πώς θα βοηθήσουν αυτούς τους τομείς στο νέο περιβάλλον» είπε χαρακτηριστικά το υψηλόβαθμο στέλεχος της Παγκόσμιας Τράπεζας και πρώην αναπληρωτής πρωθυπουργός της Βουλγαρίας.

Τα callcenters εξαφανίζονται στη Βουλγαρία κι οι λογιστές απειλούνται στην Ινδία από την τεχνητή νοημοσύνη, αλλά πολιτικοί και δημοσιογράφοι μάλλον δεν κινδυνεύουν από τα ρομπότ. Αναφερόμενος στις εξελίξεις που αναμένονται –βάσει και της έκθεσης της Παγκόσμιας Τράπεζας- στην αγορά εργασίας, λόγω της αλματώδους εξέλιξης της τεχνολογίας, επισήμανε ότι κάποιοι τομείς θα εκλείψουν πλήρως και νέοι θα αναδυθούν, ενώ ορισμένα επαγγέλματα θα αποτελέσουν παρελθόν και άλλα δεν μπορούν εύκολα να υποκατασταθούν. «Για παράδειγμα, πριν 10-15 χρόνια, η Βουλγαρία είχε εξελιχθεί σε leader στις υπηρεσίες callcenters, λόγω του ότι το ανθρώπινο δυναμικό μιλάει ξένες γλώσσες και η χώρα έχει καλή γεωγραφική θέση (...) Η αγορά αυτή όμως κοντεύει πλέον να εξαφανιστεί εντελώς, λόγω της εξέλιξης της τεχνολογίας και της τεχνητής νοημοσύνης, που ξέρει από ποια χώρα προέρχεται ο κάθε πελάτης και τι γλώσσα μιλάει».

«Αντίστοιχα, το επάγγελμα του λογιστή μπορεί να αυτοματοποιηθεί πλήρως. Στην Ινδία, για παράδειγμα, το 40%-50% των επιχειρήσεων πλήρωσαν πέρυσι τους φόρους τους on-line. Με άλλα λόγια, όσες δουλειές είναι απλώς ρουτίνας, θα εξαφανιστούν. Άλλες όμως όχι: η δουλειά του πολιτικού δεν μπορεί εύκολα να αυτοματοποιηθεί, δεν υπάρχει αλγόριθμος που να μπορεί να προβλέψει τι θα πουν και θα κάνουν στη συνέχεια. Ένα άλλο επάγγελμα, που είναι πολύ δύσκολο να αντικατασταθεί από ρομπότ θα έλεγα ότι είναι αυτό του δημοσιογράφου, γιατί η δουλειά των δημοσιογράφων δεν είναι μόνο

και απλά το γράψιμο, αλλά και το πιάνουν τον παλμό της τοπικής κοινωνίας και των ανθρώπων της. Αυτό δεν μπορεί να το κάνει ένα ρομπότ» εξήγησε.

Ελλάδα και Ισραήλ μοιάζουν πολύ. Άρα, γιατί δεν αναπτύσσονται το ίδιο; Αναφερόμενος ειδικά στην Ελλάδα κατά την εποχή της 4ης βιομηχανικής επανάστασης, ο κ. Ντιάνκοφ επισήμανε ότι, στην παρούσα φάση, η χώρα μας έχει ακριβώς τις ίδιες δυνατότητες να αναπτυχθεί, σε σχέση με άλλα κράτη στους τομείς της υψηλής τεχνολογίας, καθώς διαθέτει το απαιτούμενο ανθρώπινο δυναμικό και τις βασικές υποδομές. Πρόσθεσε ότι η Ελλάδα παρουσιάζει εξαιρετικά μεγάλες ομοιότητες με το Ισραήλ ως προς το μέσο επίπεδο της βασικής εκπαίδευσης, των επιδόσεων των μαθητών σε διεθνείς κατατάξεις και των βασικών υποδομών της και επενδύει παρόμοιο ποσοστό του ΑΕΠ σε δημόσιες δαπάνες, ωστόσο οι δύο χώρες δεν αναπτύσσονται το ίδιο ταχέως. Γιατί συμβαίνει αυτό;

«Κάτι συμβαίνει στο επίπεδο του πανεπιστημίου. Ενώ το πανεπιστήμιο στο Ισραήλ σε ωθεί προς τα πάνω, τα ελληνικά δεν το κάνουν» είπε χαρακτηριστικά, ενώ πρόσθεσε ότι παρά τη γενική αίσθηση ότι το Ισραήλ ξοδεύει πολύ μεγαλύτερο ποσοστό του ΑΕΠ του για δαπάνες σε σχέση με τις υποδομές και την τεχνολογία, αυτό δεν είναι αληθές. «Οι πόροι είναι αναλογικά ακριβώς οι ίδιοι, η μοναδική διαφορά είναι το πώς τους επενδύουν οι δύο χώρες. Η ισραηλινή κυβέρνηση τους επενδύει σε ενίσχυση πανεπιστημίων, έρευνας και τομέων υψηλής τεχνολογίας. Η ελληνική κυβέρνηση ξοδεύει πολλά χρήματα στην πολύ μεγάλη δημόσια διοίκηση και τη γραφειοκρατία, αυτή είναι η πραγματική διαφορά» υποστήριξε.

Οι νέες επιχειρήσεις-superstars θα μπορούσαν να δημιουργηθούν και στην Ελλάδα. Ο κ. Ντιάνκοφ επισήμανε ακόμη ότι με τα νέα τεχνολογικά άλματα γίνεται disruption στην ίδια τη φύση των επιχειρήσεων παγκοσμίως, γεγονός που δημιουργεί και νέες προκλήσεις σε επίπεδο χάραξης πολιτικών. Οι νέες εταιρείες superstars είναι ουσιαστικά ψηφιακές πλατφόρμες που λειτουργούν σε παγκόσμιο επίπεδο και έχουν παρουσία στο cloud. Η AirBnB για παράδειγμα, δεν έχει τέτοια η Ελλάδα ή η Βουλγαρία. Στη συνέχεια όμως, τέτοιες εταιρείες, χρειάζεται να μεγαλώσουν πολύ γρήγορα και για να μεγαλώσουν γρήγορα, χρειάζονται μια ενιαία χρηματοοικονομική αγορά για να τις στηρίξει, σημείωσε.

5.2 Παγκοσμιοποίηση και εθνικισμός

Προκαλεί μεγάλη εντύπωση το γεγονός ότι τα χιλιάδες δημοσιογραφικά και ακαδημαϊκά κείμενα που γράφτηκαν για τη Συμφωνία των Πρεσπών, άφησαν ανέγγιχτους και χωρίς σχολιασμό τους βασικούς νοηματικούς άξονες πάνω στους οποίους στηρίζονταν, δηλαδή την προφασιζόμενη αντίφαση μεταξύ «παγκοσμιοποίησης» και «εθνικισμού». Οι υποστηρικτές της Συμφωνίας εμφανίστηκαν ως θιασώτες του εκσυγχρονισμού, της παγκοσμιοποίησης, της ευρωπαϊκής ενοποίησης και της προόδου, κατηγορώντας την άλλη πλευρά ως εθνικιστές, λαϊκιστές και αντιδραστικούς. Αναφορικά με την διάκριση των όρων παγκοσμιοποίηση και εθνικισμός που παρασύρει και σε αντιπαλότητα τους οπαδούς τους πρέπει να επισημάνουμε τα εξής :

Πρώτον, ότι η παγκοσμιοποίηση και ο εθνικισμός/λαϊκισμός δεν είναι ασύμβατες κατηγορίες, όπως υποστηρίζεται ή υπονοείται από την πλειονότητα των σχολιαστών, χωρίζοντας τους «καθ' ημάς εκσυγχρονιστές και δημοκράτες» από τους «λαϊκιστές και εθνικιστές παντός είδους», αλλά, τουναντίον, απολύτως συμβατές έννοιες που ιστορικά τροφοδοτούν η μία την άλλη σε μια σχέση άρρηκτης διάδρασης και ταυτοσημίας.

Δεύτερον, ότι ο εθνικισμός/λαϊκισμός των λαών της περιφέρειας – ειδικά της βαλκανικής και μεσανατολικής περιφέρειας– είναι μια ιστορική οντολογία που δεν αποδομείται στη πράξη –αν και θεωρητικά αυτό είναι εφικτό και έχει ήδη γίνει από διάφορους φιλελεύθερους και μαρξίζοντες στοχαστές. Σ' αυτή τη συνάφεια, τελικά, θα διαπιστώσουμε ακόμη ότι υπάρχει και πρέπει να διακρίνεται «ο εθνικισμός του ισχυρού» από τον «εθνικισμό του αδύναμου».

Η παγκοσμιοποίηση ως ιδεολογικό πρόταγμα δεν είναι τίποτε άλλο παρά ο εθνικισμός της ηγεμονικής παγκόσμιας δύναμης, εν προκειμένω των ΗΠΑ. Πρόκειται για την εξωτερική, διαχείριση και φύλαξη των οικονομικών, πολιτικών και πολιτισμικών συμφερόντων της. Ο απώτατος σκοπός είναι η νομιμοποίηση της ιδέας και της πρακτικής της παγκοσμιοποίησης υπό την κυριαρχία του χρηματιστηριακού κεφαλαίου, η αύξουσα ροή των ποσοστών κέρδους στις πολυεθνικές επιχειρήσεις και στις ίδιες τις ΗΠΑ και, τέλος, η διατήρηση και αναπαραγωγή των πολιτικών και στρατιωτικών ιεραρχιών των κρατών που ελέγχουν οι ΗΠΑ.

Οι ΗΠΑ βρίσκονται στην κορυφή αυτής της ιεραρχίας, αλλά εδώ δεν συμπεριλαμβάνονται οι Κίνα και η Ρωσία, δύο κράτη τα οποία δεν ελέγχουν οι ΗΠΑ. Τώρα, στο πλαίσιο της Ε.Ε., όπου οικονομικά κυριαρχεί η Γερμανία αλλά πάντα υπό τη στρατιωτική επιτήρηση των ΗΠΑ, η διαδικασία αυτού που ονομάστηκε «ευρωπαϊκή ενοποίηση» έφτασε σταδιακά να σημαίνει κυριαρχία των εθνικών οικονομικών συμφερόντων της Γερμανίας. Πίσω, δηλαδή, από τη Συμφωνία των Πρεσπών βρίσκονται, πάνω απ' όλα, ο εθνικισμός και το ηγεμονικό σχέδιο των ΗΠΑ και ο εθνικισμός και το ηγεμονικό σχέδιο της Γερμανίας. Ο πρώτος είναι μεταμφιεσμένος σε «παγκοσμιοποίηση», ο δεύτερος σε «ευρωπαϊκή ενοποίηση», αλλά και οι δύο εθνικισμοί και λαϊκισμοί, χάριν αυτού του τεχνάσματος της μεταμφίεσης όπως έλεγε ο αείμνηστος Παναγιώτης Κονδύλης, κατάφεραν να στριμώχνουν στη γωνία με επίθετα περί «λαϊκισμού» και «εθνικισμού» όσους αντιστέκονται στα ηγεμονικά τους σχέδια.

Αλλά πρόκειται και για κάτι άλλο. Οι εθνικισμοί των λαών των περιφερειακών κρατών, όπως συμβαίνει στην περίπτωση των Βαλκανίων, είναι ιστορικά και οντολογικά γειωμένοι. Ουδεμία «παγκοσμιοποίηση» και ουδεμία «ευρωπαϊκή ενοποίηση» δεν πρόκειται να τους ξεγειώσει, όχι μόνο επειδή αμφοτέρους οι διαδικασίες αναπαράγονται μέσω της συντήρησης και αναπαραγωγής των περιφερειακών εθνικισμών, αλλά και επειδή το έθνος-λαός, ειδικά αυτό της περιφέρειας, συγκρότησε μια τσιμεντένια ταυτοσημία μέσα στη σύγχρονη ιστορία, αποτέλεσμα διαδικασιών με τεράστιο κόστος σε ανθρώπινες ζωές.

Σ' αυτή τη συνάφεια, οι πολιτικές ελίτ τόσο της Ελλάδας όσο και της Βόρειας Μακεδονίας, οι οποίες επέλεξαν να στρατολογηθούν στην υπηρεσία της παγκοσμιοποίησης και της «ευρωπαϊκής ενοποίησης», κινδυνεύουν να από-νομιμοποιηθούν μέσα στις κοινωνίες τις οποίες υποτίθεται υπηρετούν. Μιλάμε για υπόγειες διαδικασίες και υποκειμενικότητες που είναι ήδη ανύπαρκτες μέσα στην κοινωνία, βουβές αλλά πλειοψηφικές, έτοιμες να χλιμιντρίσουν και να ξεσηκωθούν με τη πρώτη νέα κρίση που αναγκαστικά θα επιφέρει είτε η ασταθής οικονομική κατάσταση στην Ευρώπη και τα Βαλκάνια, είτε μια πιθανή ανάφλεξη στο Αιγαίο ή την Κύπρο είτε οποιοδήποτε άλλο σημαντικό γεγονός ή συγκυρία κρίσης που δεν μπορεί να προβλεφθεί.

Και, βέβαια, υπάρχει πάντα το ενδεχόμενο ο περιφερειακός λαϊκός εθνικισμός να έρθει αντιμέτωπος μ' αυτόν της παγκοσμιοποίησης και της ευρωπαϊκής ενοποίησης, κάτι που συνέβη πολλές φορές στο

παρελθόν, με εναργέστερο παράδειγμα την εξολόθρευση του Μιλόσεβιτς απ' το «κοσμοπολίτικο» NATO. Τι κάνουμε σ' αυτή την περίπτωση; Η θέση μας εδώ δεν μπορεί παρά να αντλεί από την τοποθέτηση του Ισαάκ Ντόιτσερ το 1967, σε αναφορά του στην περίπτωση του Ισραήλ και των Παλαιστίνιων: το δίλημμα επιλογής μεταξύ δύο εθνικισμών, ενός ισχυρού και ενός αδυνάτου, δεν υφίσταται, διότι απλά η θέση κάθε προοδευτικού ανθρώπου είναι να σταθεί στο πλευρό του εθνικισμού του αδυνάτου.

Παρόμοια θέματα ανακύπτουν και αναλύονται μέσω του διπόλου παγκοσμιοποίηση – εθνικισμός σε όλο το γνωστό κόσμο.

5.3 Κοινωνικές και οικονομικές ανισότητες

Οι χώρες που χαρακτηρίζονται από ανισότητες σημειώνουν πιο αργή και εύθραυστη οικονομική ανάπτυξη. Οι μεγάλες ανισότητες οδηγούν σε φτώχεια ακόμη και σε χώρες με υψηλό εισόδημα, όπου το χάσμα ανάμεσα σε πλούσιους και φτωχούς είναι σήμερα στο υψηλότερο επίπεδο των τελευταίων 30 ετών.

Σύμφωνα με το δείκτη άνισης κατανομής εισοδήματος, γνωστός ως συντελεστής Gini και τα πιο πρόσφατα στοιχεία της Eurostat, η Κύπρος και η Ελλάδα είναι ανάμεσα στις πιο άνισες κοινωνίες της Ευρώπης με το χάσμα μεταξύ των φύλων, τις οικονομικές και κοινωνικές ανισότητες και τις ανισότητες στις ευκαιρίες να διευρύνονται. Η πρόοδος δεν μετριέται μόνο με τη αύξηση του Ακαθάριστου Εθνικού Προϊόντος (ΑΕΠ) αλλά κυρίως με τη διάχυση των οφελών της ανάπτυξης σε όλους τους πολίτες και τη δημιουργία ευκαιριών για τη νέα γενιά. Ο σχεδιασμός της οικονομίας πρέπει να προάγει την ευημερία των ανθρώπων ανεξάρτητα από το εάν το ΑΕΠ σημειώνει αύξηση, μείωση ή παραμένει σταθερό.

Μελέτες του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου καταδεικνύουν ότι: α) Η ανισότητα επηρεάζει αρνητικά την αύξηση του ΑΕΠ και β) η άμβλυνση της ανισότητας συνδέεται με μεγαλύτερη μακροοικονομική σταθερότητα και περισσότερο βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη. Σύμφωνα με το δείκτη άνισης κατανομής εισοδήματος, γνωστός ως συντελεστής Gini και τα πιο πρόσφατα στοιχεία της Eurostat, η Κύπρος και η Ελλάδα είναι ανάμεσα στις πιο άνισες κοινωνίες της Ευρώπης με το χάσμα μεταξύ των φύλων, τις οικονομικές και

κοινωνικές ανισότητες και τις ανισότητες στις ευκαιρίες να διευρύνονται.

Η οικονομολόγος Kate Raworth στο βιβλίο της Doughnut Economics, τονίζει την ανάγκη ο σχεδιασμός της οικονομίας να είναι κατανεμητικός και αναγεννητικός (distributiveandregenerativebydesign). Πρέπει να δημιουργήσουμε θεσμούς και κίνητρα και να εφαρμόσουμε καινοτόμες πολιτικές που να ενισχύουν την ανταπόδοση σε κοινωνικό επίπεδο (π.χ. ενθάρρυνση της καινοτομίας για κοινωνικό σκοπό). Χρειάζεται να σχεδιάσουμε οικονομικές πολιτικές και θεσμικές καινοτομίες που θα απελευθερώνουν τις τεράστιες δυνατότητες του αναγεννητικού, κυκλικού μοντέλου οικονομίας. Μπορεί να ζούμε σε μια οικονομία της αγοράς, αλλά το κράτος μπορεί να επηρεάσει με πολλούς τρόπους την πορεία των τεχνολογικών αλλαγών. Πρέπει να γίνουν σημαντικές επιλογές σχετικά με τον προσανατολισμό της βασικής έρευνας -η οποία χρηματοδοτείται από το κράτος- που να είναι προς το συμφέρον της κοινωνίας.

Όπως αναφέρει ο Mazzucato, «είναι σημαντικό να αναγνωρίσουμε τον "συλλογικό" χαρακτήρα της καινοτομίας. Διαφορετικοί τύποι επιχειρήσεων (μεγάλων και μικρών), διαφορετικοί τύποι χρηματοδότησης και διαφορετικές μορφές κρατικής πολιτικής, θεσμοί και υπουργεία αλληλεπιδρούν μερικές φορές με απρόβλεπτους τρόπους».

Ο Steven Johnson υπογραμμίζει ότι «Αν θεωρούμε ότι η καινοτομία προέρχεται από συνεργατικά δίκτυα, τότε πρέπει να υποστηρίξουμε διαφορετικές πολιτικές και διαφορετικές οργανωτικές μορφές: λιγότερο άκαμπτους νόμους για την ευρεσιτεχνία, ανοιχτά πρότυπα, συμμετοχή των εργαζομένων στο μετοχικό κεφάλαιο, διεπιστημονική διάδραση».

Στο βιβλίο του «Ανισότητα» ο οικονομολόγος Anthony Atkinson σημειώνει ότι «Όταν λαμβάνει αποφάσεις για να υποστηρίξει την καινοτομία -είτε αυτές αφορούν τη χρηματοδότηση, την αδειοδότηση, τη ρύθμιση των αγορών, τις προμήθειες ή την εκπαίδευση- το κράτος πρέπει να λαμβάνει ρητά υπόψη του τις διανεμητικές επιπτώσεις.... Η κατεύθυνση της τεχνολογικής αλλαγής πρέπει να είναι σαφής μέριμνα των υπεύθυνων για τη χάραξη πολιτικής και να ενθαρρύνει την καινοτομία τέτοιου τύπου που να αυξάνει την απασχολησιμότητα των εργαζομένων και να δίνει έμφαση στην ανθρώπινη διάσταση της παροχής υπηρεσιών».

Σύμφωνα με το Νομπελίστα Καθηγητή στα Πανεπιστήμια Columbia και Manchester Joseph E. Stiglitz, μια καινοτομία πρέπει να αξιολογείται με βάση τη συνολική της κοινωνική προσφορά - τη συνεισφορά της στην ποιότητα ζωής και την οικονομική ανάπτυξη. Η καινοτομία αποτελεί το κλειδί για αύξηση του εθνικού εισοδήματος - οι καινοτόμες πολιτικές το εργαλείο για την πιο δίκαιη κατανομή του. Η ανάκαμψη θα πρέπει να έχει καθολικό χαρακτήρα, να διαθέτει μηχανισμούς άμβλυνσης των ανισοτήτων και να προσφέρει ευημερία και ευκαιρίες για όλους. Τα Μεγάλα Δεδομένα, η ποσοτική ανάλυση και οι αλγόριθμοι βελτιστοποίησης δεν αρκούν. Δεν έχουμε να κάνουμε με μηχανιστικά αλλά με ανθρώπινα συστήματα. Χρειάζεται εις βάθος γνώση, ποιοτική ανάλυση, ερμηνεία, διαίσθηση και δημιουργικότητα. Χρειάζεται κριτική σκέψη και άνθρωποι που νοιάζονται. Δεν είναι απλά θέμα μαθηματικών εξισώσεων - πρέπει να συνθέσουμε όλες τις πτυχές, να διακρίνουμε μοτίβα, να ανακαλύψουμε συσχετισμούς. Οι αριθμοί αποκτούν νόημα και σημασία μέσα σε μια κουλτούρα, σε μια κατάσταση, σε ένα κοινωνικό πλαίσιο.

5.4 Αειφορία και κοινωνική ευημερία

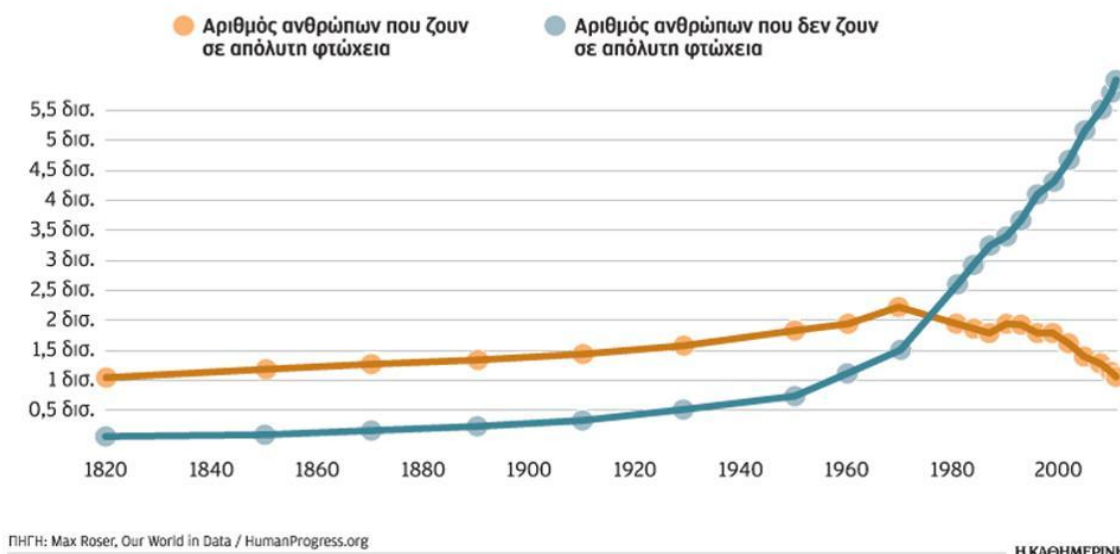
Οι επιλογές οικονομικής ανάπτυξης με διατήρηση της αειφόρου λειτουργίας του φυσικού περιβάλλοντος θα καθορίσουν την κοινωνική ευημερία, τόσο στο κοντινό, όσο και στο απώτερο μέλλον.

Οι πολίτες - σε συνεργασία με το κράτος - θα πρέπει να έχουν ενεργό ρόλο στην προστασία του περιβάλλοντος. Η ανάπτυξη δεν ταυτίζεται με τη μονοδιάστατη οικονομική μεγέθυνση, αλλά είναι μια πολύπλοκη, ολοκληρωμένη και ισορροπημένη διαδικασία με την οποία δεν αυξάνεται μόνο ο πλούτος, αλλά όλες οι αξίες του ανθρώπου και μόνο στο μέτρο που επιτρέπει η αποδοτική αξιοποίηση των φυσικών πόρων και ο σεβασμός στο περιβάλλον. Η βιώσιμη ανάπτυξη δεν είναι εφικτή χωρίς βιώσιμο κράτος, το οποίο πρέπει να είναι «ηθικό» και «ευφυές».

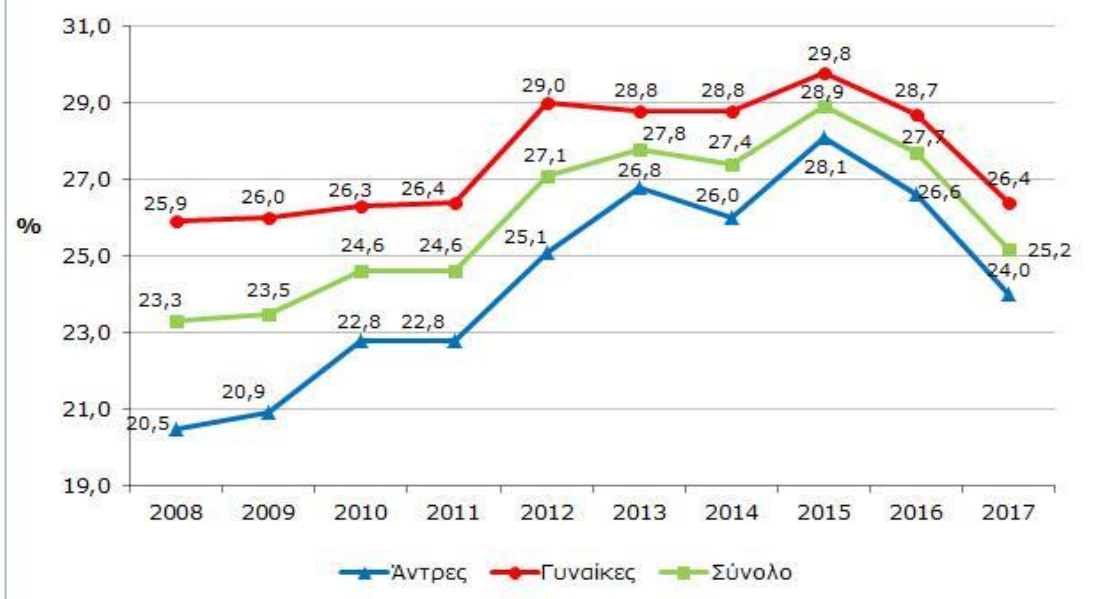
Παρά τις δυσκολίες στον ακριβή καθορισμό δεικτών και εργαλείων για την αξιολόγηση της αειφόρου ανάπτυξης, υπάρχουν, ωστόσο, κάποιες προϋποθέσεις οι οποίες πρέπει να πληρούνται για να χαρακτηριστεί μια προσέγγιση ως αειφόρος. Οι προϋποθέσεις αυτές είναι η αποσύνδεση, η εξοικονόμηση, η αξιοποίηση της τεχνολογίας, η δημιουργία απασχόλησης και ο παρεμβατισμός.

Στόχος της αειφόρου ανάπτυξης είναι η επίτευξη οικονομικής προόδου με κατά το δυνατόν ελαχιστοποίηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων. Όταν η οικονομική ανάπτυξη και η περιβαλλοντική επιβάρυνση ακολουθούν χρονικά διαφορετικές τάσεις, τότε θεωρείται ότι έχει επιτευχθεί «αποσύνδεση».

Ανθρωποι που ζουν σε απόλυτη φτώχεια

Διάγραμμα 1: Ποσοστό Πληθυσμού σε Κίνδυνο Φτώχειας ή σε Κοινωνικό Αποκλεισμό (AROPE) Κατά Φύλο, 2008-2017

6. Συμπεράσματα

6.1 Αποτίμηση

Ο νέος πρόεδρος της Παγκόσμιας Τράπεζας θα πρέπει να βελτιώσει και, ιδανικά, να επεκτείνει την χρηματοδότηση της αντιμετώπισης των προσφύγων. Για να εξασφαλίσει ότι η χρηματοδότησή της βελτιώνει την ζωή των προσφύγων και των οικοδεσποτών, η τράπεζα χρειάζεται σαφείς στόχους και κριτήρια αναφοράς (σκεφτείτε τα εισοδηματικά επίπεδα και τα ποσοστά παιδικού αλφαριθμητισμού). Η τράπεζα θα μπορούσε να χρησιμοποιήσει ως πρότυπο τους στόχους και τους δείκτες που κατοχυρώνονται στους Στόχους της Αειφόρου Ανάπτυξης του ΟΗΕ, προσαρμόζοντάς τους για να μετρήσει την πρόοδο στους προσφυγικούς πληθυσμούς. Θα πρέπει επίσης να βελτιώσει την συλλογή δεδομένων σχετικά με την ευημερία των προσφύγων, η οποία είναι αποσπασματική.

Το νέο Κοινό Κέντρο Δεδομένων (Joint Data Center), μια συνεργασία μεταξύ της Παγκόσμιας Τράπεζας και της Ύπατης Αρμοστείας των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες (UN High Commissioner for Refugees, UNHCR), θα μπορούσε να επιφορτιστεί με την επίλυση αυτού του προβλήματος. Η τράπεζα, υπό την ηγεσία του Κιμ, είχε δίκιο να συνδέσει την χρηματοδότησή της με τη μεταρρύθμιση της πολιτικής, και ο νέος πρόεδρος πρέπει να κάνει το ίδιο.

Η βιώσιμη ανάπτυξη των χωρών υποδοχής εξαρτάται από την ικανότητα των προσφύγων να ευημερούν παράλληλα με τον πληθυσμό υποδοχής. Οι πρόσφυγες πρέπει να μπορούν να κινούνται ελεύθερα, να λαμβάνουν ποιοτική εκπαίδευση, να έχουν πρόσβαση σε υπηρεσίες υγείας, να έχουν ασφαλείς και αξιοπρεπείς θέσεις εργασίας και να προστατεύονται από την καταναγκαστική επιστροφή τους στις χώρες από τις οποίες προήλθαν.

Η τραπεζική χρηματοδότηση έχει επιτρέψει σε ορισμένες χώρες να πραγματοποιήσουν και να εφαρμόσουν κανονιστικές αλλαγές που θα επιτρέψουν στους πρόσφυγες να ασκήσουν αυτά τα δικαιώματα. Για να καταστήσει αυτό το έργο συστηματικότερο και πιο διαφανές, η τράπεζα θα μπορούσε να αναπτύξει έναν δείκτη προσφυγικής πολιτικής που θα αξιολογεί τις πολιτικές των χωρών υποδοχής και θα προσδιορίζει τις απαραίτητες μεταρρυθμίσεις. Η πρόοδος στο μέτωπο

της πολιτικής θα επιβραβευθεί με την επιλεξιμότητα για περισσότερη χρηματοδότηση.

Η συνεργασία της Παγκόσμιας Τράπεζας με την Ύπατη Αρμοστεία των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες ήταν καρποφόρα, αλλά είναι ανεπαρκής. Οι συνομιλητές της τράπεζας πρέπει να περιλαμβάνουν κράτη, ανθρωπιστικές ομάδες και ΜΚΟ με ισχυρή εξειδίκευση στον τομέα της έρευνας και αξιολόγησης (όπως η Διεθνής Επιτροπή Διάσωσης, International Rescue Committee) και φυσικά οι ίδιοι οι πρόσφυγες. Μόνο μια τέτοια ποικίλη εισροή θα επιτρέψει στην τράπεζα να καταλάβει τι πραγματικά χρειάζεται και τι όχι.

Στην Ιορδανία, ένα σχέδιο για την υγεία που χρηματοδοτήθηκε από τράπεζες έδωσε προτεραιότητα στις υπηρεσίες σε απομακρυσμένες δημόσιες κλινικές, αναγκάζοντας τους πρόσφυγες να χρησιμοποιήσουν χρήματα που δεν είχαν για να ταξιδέψουν προκειμένου να βρουν σωστή θεραπεία και φαρμακευτική αγωγή. Ως αποτέλεσμα, ορισμένοι Σύριοι πρόσφυγες βασίστηκαν αντ'αυτού σε υποειδικευμένους γιατρούς, στην αυτοθεραπεία, ή επέλεξαν να αποποιηθούν εντελώς ζωτικής σημασίας υπηρεσίες. Αν η τράπεζα είχε συμβουλευθεί Σύριους πρόσφυγες κατά την φάση σχεδιασμού του προγράμματος, θα μπορούσε να είχε κάνει μια διαφορετική δέσμη επενδύσεων που να κάλυπτε αυτές τις προκλήσεις.

Παρόλα αυτά η Παγκόσμια Τράπεζα επιβλέπει την εξέλιξη των αναπτυσσόμενων χωρών σύμφωνα με τις επιταγές της ελεύθερης αγοράς και την ομαλή ένταξη τους στην παγκόσμια οικονομία. Όμως μαζί με το ΔΝΤ χρησιμοποίησαν την παγκόσμια κρίση χρεών για να χειραγωγήσουν τον τρίτο κόσμο και εξασθενίσουν την ικανότητα των κυβερνήσεων του τρίτου και διαπραγματεύονται με τα κράτη και τις πολυεθνικές του Βορά.

Βέβαια η μέθοδος δανεισμού της ΠΤ που ονομάζεται « διαρθρωτική προσαρμογή» υπήρξε το κύριο όχημα μέσο του οποίου το πρόγραμμα απελευθέρωσης των αγορών εφαρμόστηκε στις οικονομίες του τρίτου κόσμου. Υπάρχει η άποψη είναι πως το ΔΝΤ και η ΠΤ πρέπει να αντικατασταθούν από οργανισμούς που όντως θέλουν να βοηθήσουν και να μην κοιτάνε την ατομική τους εξασφάλιση. Χρειάζονται φορείς που θα καλλιεργήσουν οικονομική και πολιτισμική αλληλεγγύη μεταξύ των τάξεων της πλειοψηφίας αντί μεταξύ των λίγων πλουσίων.

6.2 Ποια η αναγκαιότητα της Παγκόσμιας Τράπεζας

Ο κόσμος θα χρειάζεται πάντα μια Παγκόσμια Τράπεζα αλλά όχι μια Παγκόσμια Τράπεζα με περισσότερους από 10.000 υπαλλήλους.

Ο πρώην πρόεδρος της, Γιμ Γιονγκ Κιμ, προσπαθεί να αναμορφώσει αυτήν την Τράπεζα, το ένα από τα παγκόσμια χρηματοπιστωτικά ιδρύματα που προέκυψαν από την ιστορική συμφωνία του Μπρέτον Γουντς στις 22 Ιουλίου του 1944, εβδομήντα ακριβώς χρόνια πριν. Αντιμετωπίζει, ωστόσο, σθεναρή αντίσταση από τα υψηλά κλιμάκια στελεχών της που περιφρουρούν τα αρχεία των επιδοτήσεων της, ταξιδεύουν στη θέση πολυτελείας και έχουν καλυμμένα γενναιόδωρα έξοδα παραστάσεως. Κινδυνεύει, όμως, περισσότερο από την υπερβολική διστακτικότητά του. Ο Κιμ έχει δίκιο ως προς το ότι πρωταρχική αποστολή της Τράπεζας είναι να βοηθάει τα ένα δισεκατομμύριο άτομα που ζουν με λιγότερο από 1,25 δολάρια την ημέρα. Ο καλύτερος τρόπος για να το επιτύχει είναι να συμπληρώνει τον ιδιωτικό τομέα όχι να τον ανταγωνίζεται.

Η Τράπεζα που έχει αναλάβει να καταπολεμήσει τη φτώχεια, δανείζοντας στις αναπτυσσόμενες χώρες για την κατασκευή υποδομών, δρόμων, σχολείων, φραγμάτων και άλλων δημοσίων έργων, έχει εξελιχθεί σε έναν γραφειοκρατικό μηχανισμό. Και αυτό δεν είναι καν το σοβαρότερο πρόβλημά της. Η ίδια έχει παραδεχθεί πως δεν είναι πλέον σαφές αν είναι αναγκαία εφόσον πολλοί από τους παλιούς πελάτες της δεν χρειάζονται πλέον τη βοήθειά της.

Η αναδυόμενη μεσαία τάξη του αναπτυσσόμενου κόσμου προσελκύει ιδιωτικά κεφάλαια και περιορίζει την ανάγκη των αναπτυσσόμενων χωρών να δανείζονται από την Παγκόσμια Τράπεζα. Περισσότερα από ένα τρισ. δολάρια ετησίως προερχόμενα από τον ιδιωτικό τομέα αλλά και από μεγάλα φιλανθρωπικά ιδρύματα εισρέουν στις αναπτυσσόμενες χώρες. Η επίσημη αναπτυξιακή βοήθεια, αντιθέτως, ανέρχεται σε μόλις 125 δις. δολάρια. Πέρυσι, ο νέος δανεισμός της Παγκόσμιας Τράπεζας ήταν μικρότερος από 35 δις. δολάρια.

Τους τελευταίους μήνες οι αφρικανικές χώρες έχουν εκδώσει δισεκατομμύρια δολάρια κρατικών ομολόγων για τη χρηματοδότηση δημοσίων έργων. Τον Ιούνιο η Κένυα εξέδωσε ομόλογα ύψους 1,5 δις. δολαρίων για τους θεσμικούς επενδυτές και θα μπορούσε να έχει προσελκύσει πενταπλάσιο ποσό. Η Αναπτυξιακή Τράπεζα των αναδυόμενων οικονομιών, των αποκαλούμενων BRICS (Βραζιλία, Ρωσία, Ινδία, Κίνα, Ν. Αφρική) που ανακοινώθηκε την περασμένη

εβδομάδα αποτελεί μια ακόμη ένδειξη ότι η Παγκόσμια Τράπεζα δεν βρίσκεται πλέον στο κέντρο βάρους της παγκόσμιας οικονομίας.

Ο Κιμ προσπάθησε να μετατοπίσει το ενδιαφέρον της Τράπεζας από τις έξι γεωγραφικές ζώνες που καλύπτει σε 14 παγκόσμιους τομείς μεταξύ των οποίων η δημόσια υγεία, η ενέργεια, η γεωργία και η διακυβέρνηση. Στόχος του είναι να ενθαρρύνει τη διασυννοριακή συνεργασία ώστε ένας εμπειρογνώμων να μπορεί να παρέχει συμβουλές σε οποιαδήποτε κυβέρνηση ανεξαρτήτως αν αυτή βρίσκεται στην Ασία ή στην Αφρική. Ανέλαβε επίσης να περιορίσει κατά 400 εκατ. δολάρια, ποσοστό 8%, τον προϋπολογισμό της Τράπεζας και να μειώσει το προσωπικό της κατά περίπου 1.000 άτομα τα επόμενα χρόνια. Παράλληλα περιόρισε τον στόχο της Τράπεζας στην εξάλειψη της ακραίας φτώχειας και την αύξηση του εισοδήματος του φτωχότερου 40% του παγκόσμιου πληθυσμού μέχρι το 2030. Ο αναπροσανατολισμός αυτός είναι χρήσιμος και θα έπρεπε να έχει γίνει προ πολλού. Θα μπορούσε να είναι ακόμη πιο φιλόδοξος.

Η Τράπεζα θα μπορούσε, για παράδειγμα, να αποχωρεί όταν υπάρχει η δυνατότητα παρέμβασης των ιδιωτικών κεφαλαίων ιδιαιτέρως σε χώρες μεσαίου εισοδήματος όπως η Κίνα και η Ινδία. Το σημαντικότερο όλων είναι πως η Τράπεζα θα έπρεπε να επανεξετάσει τη βασική προσέγγισή της στη χρηματοδότηση δημοσίων έργων. Στην Ανατολική Αφρική συνεργάζεται με άλλες οργανώσεις βοήθειας και με την Ε.Ε. για τη χρηματοδότηση ενός σχεδίου υδροηλεκτρικής ενέργειας που θα ανήκει στο Μπουρούντι, τη Ρουάντα και την Τανζανία αλλά θα το διαχειρίζονται ιδιώτες.

Ανάμεσα στα τρία όργανα που προέκυψαν από τη συνάντηση που έγινε πριν από 70 χρόνια στο Νιου Χαμσάιρ, η Παγκόσμια Τράπεζα είναι εκείνη που έχει περισσότερο ξεπεραστεί από τις εξελίξεις. Υπάρχει κάτι ακόμη που πρέπει να κάνει. Για να είναι και πάλι χρήσιμη πρέπει να αναλάβει περισσότερες πρωτοβουλίες εκτός από τις αλλαγές στον καταστατικό της χάρτη.

Πηγές :

Βιβλίο 10 Λόγοι για να κρατήσουμε το ΔΝΤ και την Παγκόσμια Τράπεζα Συγγραφέας KEVIN DANAHER, έκδοση : Οκτώβριος 2010

Πηγή Wikipedia ηλεκτρονική διεύθυνση https://el.wikipedia.org/wiki/Παγκόσμια_Τράπεζα, τελευταία πρόσβαση : Αύγουστος 2019

Εφημερίδα pontos news ηλεκτρονική διεύθυνση <http://www.pontos-news.gr/article/160968/i-agnosti-pagkosmia-trapeza-o-rolis-tis-stin-ellada-tis-krisis>, τελευταία πρόσβαση : Αύγουστος 2019

Εφημερίδα kathimerini ηλεκτρονική διεύθυνση <https://www.kathimerini.gr/418685/article/epikairothta/kosmos/genhsh-ths-pagkosmias-trapezas-kai-toy-dnt>, τελευταία πρόσβαση : Αύγουστος 2019

Πηγή Πανεπιστήμιο Πειραιώς ηλεκτρονική διεύθυνση <https://eclass.unipi.gr/modules/document/file.php/DES237/5.%20CE%A0%CE%B1%CE%B3%CE%BA%CF%8C%CF%83%CE%BC%CE%B9%CE%B1%20%CE%A4%CF%81%CE%AC%CF%80%CE%B5%CE%B6%CE%B1.pdf>, τελευταία πρόσβαση : Αύγουστος 2019

Εφημερίδα tovima ηλεκτρονική διεύθυνση <https://www.tovima.gr/2008/11/25/politics/i-amartwli-istoria-tis-pagkosmias-trapezas/>, τελευταία πρόσβαση : Αύγουστος 2019

Εφημερίδα iefimerida ηλεκτρονική διεύθυνση <https://www.iefimerida.gr/news/322533/poia-einai-i-pagkosmia-trapeza-aro-tin-opoia-i-ellada-zitaei-daneio>, τελευταία πρόσβαση : Αύγουστος 2019

Εφημερίδα dikaiologitika ηλεκτρονική διεύθυνση <https://www.dikaiologitika.gr/eidhseis/kosmos/124546/pagkosmia-trapeza-meiothike-to-pososto-ton-anthropou-pou-zoun-se-akraia-ftoxeia>, τελευταία πρόσβαση : Αύγουστος 2019

Πηγή εργασία από το internet ηλεκτρονική διεύθυνση <http://pubdocs.worldbank.org/en/302121452186350744/Greek-Page-rev-12DEC.pdf>, τελευταία πρόσβαση : Αύγουστος 2019

Πηγή Foreign Affairs ηλεκτρονική διεύθυνση <https://foreignaffairs.gr/articles/72167/david-miliband/ena-sxedio>

maxis-gia-tin-pagkosmia-trapeza,τελευταία πρόσβαση : Αύγουστος 2019

Εφημερίδα naftemporiki ηλεκτρονική διεύθυνση
<https://www.naftemporiki.gr/story/1304104/i-pagkosmia-trapeza-tha-stamatisei-ti-xrimatodotisi-ergon-petrelaiou-kai-fusikou-aeriou-meta-to-2019>,τελευταία πρόσβαση : Αύγουστος 2019

Πηγή newmoney ηλεκτρονική διεύθυνση
<https://www.newmoney.gr/roh/bloomberg/pagkosmia-trapeza-blepei-pio-isxni-pagkosmia-anaptiksi-gia-2018-2019/>,τελευταία πρόσβαση : Σεπτέμβριος 2019

Εφημερίδα protothema ηλεκτρονική διεύθυνση
<https://www.protothema.gr/economy/article/881012/gia-ti-metalignitiki-periodo-sti-dutiki-makedonia-milisan-dei-pagosmia-trapeza-komision/>,τελευταία πρόσβαση : Σεπτέμβριος 2019

Πηγή newsbeast ηλεκτρονική διεύθυνση
<https://www.newsbeast.gr/financial/arthro/4397045/pagkosmia-trapeza-epivradynsi-toy-rythmoy-anaptyxis-tis-pagkosmias-oikonomias-to-2019>,τελευταία πρόσβαση : Σεπτέμβριος 2019

Εφημερίδα iefimerida ηλεκτρονική διεύθυνση
<https://www.iefimerida.gr/news/292001/pagkosmia-trapeza-767-ekat-anthropoi-zoyn-se-synthikes-akraias-ftoheias>,τελευταία πρόσβαση : Σεπτέμβριος 2019

Πηγή liberal ηλεκτρονική διεύθυνση
<https://www.liberal.gr/economy/pagkosmia-trapeza-megali-zitisi-gia-daneismo-aro-anaptussomenes-chores/43856>,τελευταία πρόσβαση : Σεπτέμβριος 2019

Εφημερίδα kathimerini ηλεκτρονική διεύθυνση
<https://www.kathimerini.gr/856958/article/oikonomia/die8nhs-oikonomia/pagkosmia-trapeza-megalh-zhthsh-daneiwn-aro-anaptyssomenes-xwres>,τελευταία πρόσβαση : Σεπτέμβριος 2019

Πηγή tvxs ηλεκτρονική διεύθυνση <https://tvxs.gr/news/klimatiki-allagi/pagkosmia-trapeza-ekato-ekat-anthropoi-tha-odigithoyn-stin-akraia-ftoxeia-mexr>,τελευταία πρόσβαση : Σεπτέμβριος 2019

Εφημερίδα kathimerini ηλεκτρονική διεύθυνση
<https://www.kathimerini.gr/760405/article/oikonomia/ellhnikh-oikonomia/o-rolos-ths-pagkosmias-trapezas>,τελευταία πρόσβαση : Σεπτέμβριος 2019

Εφημερίδα naftemporiki ηλεκτρονική διεύθυνση
<https://www.naftemporiki.gr/finance/story/170344/roios-einai-o-rollos-tis-pagkosmias-trapezas>,τελευταία πρόσβαση : Σεπτέμβριος 2019

Πηγή energypress ηλεκτρονική διεύθυνση
<https://energypress.gr/news/pagkosmia-trapeza-anagki-gia-600-ekatommyria-nees-theseis-ergasias>,τελευταία πρόσβαση : Σεπτέμβριος 2019

Πηγή businessnews ηλεκτρονική διεύθυνση
<https://www.businessnews.gr/el/politiki-oikonomia/politiki-kai-oikonomia/pagkosmia-trapeza-se-yp-ergasias-lista-me-foroapallages-kai-parohes-roy-prepei-na.html>,τελευταία πρόσβαση : Σεπτέμβριος 2019

Εφημερίδα naftemporiki ηλεκτρονική διεύθυνση
<https://m.naftemporiki.gr/story/1448526>,τελευταία πρόσβαση : Σεπτέμβριος 2019

Εφημερίδα naftemporiki ηλεκτρονική διεύθυνση
<https://m.naftemporiki.gr/story/1420386/pagkosmia-trapeza-ependuseis-200-dis-dol-gia-katapolemisi-tis-klimatikis-allagis>,τελευταία πρόσβαση : Σεπτέμβριος 2019

Πηγή enikonomia ηλεκτρονική διεύθυνση
<http://www.enikonomia.gr/economy/175292,pagkosmia-trapeza-ependyseis-659-ekat-evro-se-ellinikes-etaireies.html>,τελευταία πρόσβαση : Σεπτέμβριος 2019

Πηγή EPT ηλεκτρονική διεύθυνση
<https://www.ert.gr/eidiseis/epistimi/ereyna-o-v-pagkosmios-polemos-afise-to-apotypoma-toy-kai-stin-ionosfaira/>,τελευταία πρόσβαση : Σεπτέμβριος 2019

Πηγή imerodromos ηλεκτρονική διεύθυνση
<https://www.imerodromos.gr/to-telos-toy-v-pagkosmioy-polemoy/>,τελευταία πρόσβαση : Σεπτέμβριος 2019

Πηγή foreignaffairs ηλεκτρονική διεύθυνση
<http://foreignaffairs.gr/articles/72167/david-miliband/ena-sxedio-maxis-gia-tin-pagkosmia-trapeza?page=show>,τελευταία πρόσβαση : Σεπτέμβριος 2019

Πηγή newsbeast ηλεκτρονική διεύθυνση
<https://www.newsbeast.gr/weekend/arthro/799075/oi-ftohoterres>

hores-tou-planiti-mesa-apo-haraktiristikies-fotografies,τελευταία
πρόσβαση : Σεπτέμβριος 2019

Πηγή newmoney ηλεκτρονική διεύθυνση
<https://eclass.unipi.gr/modules/document/file.php/ODE277/H%20a%20kinisia%20odigei%20sti%20ftoxoroiisi.pdf>,τελευταία πρόσβαση :
Σεπτέμβριος 2019

Πηγή huffingtonpost ηλεκτρονική διεύθυνση
https://www.huffingtonpost.gr/manolis-anastopoulos/-60s-_b_15474466.html,τελευταία πρόσβαση : Σεπτέμβριος 2019

Πηγή businessnews ηλεκτρονική διεύθυνση
<https://www.businessnews.gr/el/kosmos/anergia-diafthora-kai-ftoheia-ta-megalytera-provlimata-ston-kosmo.html>,τελευταία
πρόσβαση : Σεπτέμβριος 2019

Εφημερίδα protothema ηλεκτρονική διεύθυνση
<https://www.protothema.gr/zoi/article/615937/pagosmia-trapeza-oi-ftohoi-meiothikan-oi-anisotites-paramenoun-/>,τελευταία πρόσβαση :
Σεπτέμβριος 2019

Πηγή TEI Πελοποννήσου ηλεκτρονική διεύθυνση
http://nestor.teipel.gr/xmlui/bitstream/handle/123456789/12362/SDO_DMYP_00322_Medium.pdf?sequence=1,τελευταία πρόσβαση :
Σεπτέμβριος 2019

Εφημερίδα naftemporiki ηλεκτρονική διεύθυνση
<https://m.naftemporiki.gr/story/1432596/pukna-maura-sunnepa-ston-aneptugmeno-kosmo-blepei-i-pagkosmia-trapez>,τελευταία
πρόσβαση : Σεπτέμβριος 2019

Εφημερίδα kathimerini ηλεκτρονική διεύθυνση
<https://www.kathimerini.gr/1018073/article/epikairothta/kosmos/pagkosmia-trapeza-eyalwta-stis-epiptwseis-ths-klimatikhs-allaghs-ta-dyt-valkania>,τελευταία πρόσβαση : Σεπτέμβριος 2019

Πηγή insider ηλεκτρονική διεύθυνση
<https://www.insider.gr/eidiseis/kosmos/113307/pagkosmia-trapeza-toyrismos-kai-georgia-dyo-paradosiakoi-kladoi-me-prooptiki>,τελευταία πρόσβαση : Σεπτέμβριος 2019

Πηγή efsyn ηλεκτρονική διεύθυνση
https://www.efsyn.gr/stiles/aporseis/191683_pagkosmiopoiisi-kai-ethnikismos,τελευταία πρόσβαση : Σεπτέμβριος 2019

Πηγή huffingtonpost ηλεκτρονική διεύθυνση
https://www.huffingtonpost.gr/nikos-sykas/to-antidoto-stis-oikonomikes-kai-koinonikes-anisotites_b_17907232.html, τελευταία
πρόσβαση : Σεπτέμβριος 2019

Πηγή πτυχακή εργασία ηλεκτρονική διεύθυνση
https://repository.kallipos.gr/bitstream/11419/1014/2/02_chapter_03.pdf, τελευταία πρόσβαση : Σεπτέμβριος 2019

Εφημερίδα kathimerini ηλεκτρονική διεύθυνση
<https://www.kathimerini.gr/777264/article/oikonomia/die8nhs-oikonomia/pagkosmia-trapeza-gerasmenh-kai-3eperasmenh>, τελευταία πρόσβαση : Σεπτέμβριος 2019

Πηγή newsbeast ηλεκτρονική διεύθυνση
<https://www.newsbeast.gr/weekend/arthro/786383/to-dd-i-pagosmia-trapeza-kai-oi-oikonomikes-genoktonies>, τελευταία
πρόσβαση : Σεπτέμβριος 2019